

V. Augustino

43.V.30.

Nr. 5

NAUJOJI SODYBA

Mūsų tikroji pareiga

Artėjame prie reikšmingos dviejų metų sukakties. Tai bus birželio 22-ji. Ankstybą sekmadienio ryta mūsų krašto padangėje suurzgė metaliniai paukščiai, sudundėjo jų numestos bombos. Tai prasidėjo smūgis Rytams, kur per 25 metus buvo ruošiamas prăžutis pasaulio kulturai ir kultūrą nesančioms tautoms.

Rytų maras buvo užgulęs Lietuvą tik vienerius metus, bet ir per tą trumpą laiką sumynę mūsų krašto kultūrą, sunaikino geriausią mūsų tautos žiedą — tuos žmones, kurie Lietuvą labiausiai myléjo, dėl jos kovojo, jai vienai dirbo.

Per vienerius metus žydiškas bolševizmas spėjo sužaloti mūsų kraštą ir tautą, o per keletą metų iš Nepriklausomos Lietuvos būtų tik griuvėsių be-

likę. Visa tai turėdami galvoje, mes nebijojome, artėjančios karo šméklos, nes ji mums išganymą nešé. Keršto ir savisaugos apimti tautiečiai stojo į kovą su bolševizmu. Ukininkai stvėrėsi žemės ūkio produktų gamybos ir savo darbo vaisių tiekė frontui ir miestų gyventojams.

Bet kovos rytuose parodė, kad į tą kovą neužtenka patraukti vyru pulkus, bet joje turi dalyvauti visos Europos tautos, visi tautų ištekliai. Tai žūtbūtinė kova. Suprantama, kad tai žiauri kova, ir dėl to negali būti švelnūs tie įstatymai, kurie šiai kovai telkia visuotines jėgas.

Kovojo mama dėl gražesnės ateities, be aukų nebus laimėjimų. Krinta aukomis ir tie, kurie vengia atlikti jiems skirtas prievoles ar tai natūra, ar

darbu, ar talkininkavimu fronte. Mums skaudu matyti, kaip vieni netenkla laisvės, kiti netenkla namų mieste, ūkių kaime. Bet tai nesusipratimo aukos. Jų turi būti ko maž aušai, geriausia, kad jų ir visiškai nebūtų. Todėl visi turime vieningai iš jungti į kovą su tuo bolševizmu, kurio mes taip neapkentėme okupacijos metu, kurio prăžuties ir dabar tebe trokštame.

Birželio 22-ji mums kietai primena kad išvadavimo atpildas yra susijęs su visų prievoļų atlikimu. Kas tai sažiningai atlikęs, tas šiandien ramiai dirba ir ramiai pasilsi. O gi žinoma, kad šios ramybės pasaulio tautos šiu metu ne tiek jau daug ir teturi. Taigi kiekviename žingsnyje atlikime savo pareigas.

DADDAC ir žydėjimas

Bet gi nieko nėra gražesnio už sužaliuojančią, paukščių balsais suskambantį, sodais pražystantį pavasari. Neveltui dainai ši laiką lygina su žmogaus jaunyste, kuri, deja, nepasikartoja, kaip pavasaris. Tai gal dėl to mes pavasari tuo labiau pajutame kiekvienu širdies virpėjimu.

Mūsų akys priprato prie savo sodo vybos vaizdo. Čia ji įaugo į žemę nuo senų senovės su beržais ir klevais, su rūtų darželiais ir kryžiais. Priprato mūsų akys, bet žiurėt į ją niekad neįpabesta. Ir išklydus kur iš namų, ji vis matosi aktyse, vaidenasi sąmonėj, kaip neužmirštama pasaka, kaip nesenai girdėta graži daina. Šit nesenai nubėgo šuoliais krištoliniai upeliai, šit gervės grijo klegėdamos, o šit jau visa mūsų sodyba ir apsipylė baltais, kaip sniegas, žiedais. Ir ieva, ir vyšnia, ir skėtašakė obelėlė. Vakare lakštingala žvaigždėtame paupy paliejo savo alasingą čiauskantį juoką, o iš rytų, saulei iš už kalno kylant, iš avilių išsišėjo bitės. Žydėjimas ir darbas, darbas ir žydėjimas. Nes ir vaisiai galimi tik ten, kur žydėjo, ir tik ten, kur buvo dirbtas. Taigi ir žmonės, dideli ir maži, išsišėjo aplink sodybą, kaip bitės. Vienmarškiniai vyrai ir vienaplaukės moterys kasa, lygina, grėbsto, sodina ir laisto. Ikištas daigas dar toks gležnus, dar svyra žemén, nelyginant snaudžiantis kūdikėlis. Bet gi tas gležnus augalėlis svyra prie motinos žemės. Rūpestingos rankos palaistys, saulė pakels, ir jis, kaip ta rūta dainoj, stiepsis nuo pat juodžemėlio ir augs. Augs be perstojo dieną ir naktį, nes pavasario vis dėltą tiek nedauga, kaip ir mūsų jaunystės. Taigi ir išsišėjo visa šeimyna iš pirkios aplink sodybą, nes daržus reiks susodinti ir sutvarkyti, kol žydės vyšnios ir obelys plačiašakės. O žydėjimas nedelsia, kaip ir darbas. Daugiau bus basų koju pėdų tarpežiuose, daugiau bus daržovių ir vaisių vasarai brėstant ir gėrybiniam rudeniui artėjant. Daugiau bus rūpestingai pirštų virš ežių, daugiau bus ramybės ir pasitenkinimo pirkiose rudeniems žvarboms prasidedant. Žydėjimo ir darbo darniamame susijungime, galėtume drąsiai, ranką ant širdies padėj, pakartoti dainiaus žodžius —

Tai mes visi sueisim,
Visi — ne vienu du,
Kai augs ir noks čia vaisiai
Iš tų baltų žiedų.

O iš tų baltų žiedų, iš to darbo žydėjimo metu užaugus, ateis palaimingos dienos, ir nereikės nuogastauti ir krūpti, kad švilpaus tuščiose pastogėse vėjai, kad siūbuos iš pamatų sodybos, kad vaikučiai veltui ties rankutes. Darbas atneš šilumą ir palaimą į namus.

Kai vakare kloniuose prie upių užčiauška lakštingalos, kai žvaigždėtoj-tylumojo nenukrinčia žemén nė vienas žydičio sodo laiškelis, kai saulės atokaitoje išsišėja milionai bičių, o mūsų šeimos išeina vienaplaukiai tvarkyt, sodinti ir laistyt daržu, ar galėtumei pamanyti, kad ten kažkur už mūsų verda pasibaisėtinas karos pragaras? Ar galėtumei tiketi, kad griūva gražūs miestai, kad dega lektuvuose žmonės, kad skyla plieniniai bunkerai, griūva geležinių tiltai ir sproginėja vidur okeanų torpeduoti laivai. Ar galėtumei nėžinoti, kad paties pavasario metu žydičia motinė žemė ne viena jaunystė, tokia, kaip žydintis ir dirbantis pavasaris, nudažo savo krauju. Ir visa tai likimo rankose vyksta ne kaip vienadienis žaislas, ne be tilkslo ir ne be prasmės. Vyksa dėl to, kad nebedrėbėt nuo amžių įaugę į žemes sodybos, kad žmonės galėtų be baimės džiaugtis žydičiu pavasariu, kad bėgiojantis tarpežiu paskui suaugusius vaikutis galėtų gražiai augti, kaip ežioje rūpestingai pasodintas, prižūrimas ir laistomas daigas, kad jo jaunystės niekas negalėtų pavergti ir išniekinti. Šitatai atsimenant, dar balčiau pašviečia obelų žiedai, dar iškil-

mingiau skraidinėja saulės atokaitoj bitės, dar prasmingesnis ir svarbesnis darosi kiekvienas mūsų darbas aplink gimtąją sodybą. Mes tada negalime nesuprasti ir nepajausti, kad mūsų pavasario darbas nesiriboja ties savos sodybos dangumi. Tasai dangus darosi šviesesnis, ir iš karto pasimato platesni akiračiai, o juoda žemelė po kojų dar aiškiau kalbina dirbtis, kol dar tévelio sodai nespėjo ant takų ir takelių savo žiedų paberti. Atsistodami prie ramios lietuvių sodybos su žydičiais sodais ir rūpestingai apdorotais daržais bei darželiais, galime kartu su dainiumi pasakyti — ne tik pasakyti, bet ir padainuot neišdyylančiais iš širdies žodžiais —

Grižta bitės, prie lūpų medus,
Avily — aukso sostai ir rūmai.
Lietuva! Skamba gričių vidus.
Ir skaisti išmintis tavo dūmuos!

Su tokia rimtimi mes kimbame į darbą aplink gimtasis sodybas, o Apvaizda laimina mūsų mintis ir pastangas, nes be Jos valios neišskrenda iš avilio mažiausia bitėlė, nežydi palangėj vyšnia ir obelėlė, nesikelia ežioj idiegtais gležnus augalėlis.

Neturi šūti ne viena daigas

Paprastai kiekvienais metais su daržovių ir pašariniai šakniavaisių daigais mes elgdavomės labai netaupiai, nes sekli būdavo pakankamai ir jos buvo labai pigios. Kiek daugiau susispausti teko praėjusiais metais. Šiais metais taip pat neperdaug turime seklių, o daržų plotus reikia didinti ir daržovių derlių kelti. Tai turėdami galvoje, turime daryti taip, kad daigais auginančius daržovių nežytų nė vienas daigas, o visi būtų pasodinti ir duotų derlių. Be to, tas derlius turi būti didelis.

Iš daigais auginančius daržovių paminiestinos šios: kopūstai, sėtiniai (krukkai), kopūstropės, pomidorai, svogūnai, salierai, porai, salotos ir kt. Dar galima iš daigų auginti agurkus ir valgomuosius burokelius.

Kad būtų galima išauginti kiek galiama daugiau tinkamų sodinti daigų, reikia juos rūpestingai prižiūrėti. Apie séjimą nekalbėsime, nes jau visa sekla yra pasėta. Augančius daigelius reikia saugoti nuo kenkėjų. Kopūstinių daržovių daigus labai puola spragės. Jos gali mažus daigelius visiškai nugraužti. Su spragėmis reikia kovoti daigus stiprinant ir pačias sprages naikinant. Daigus galima sustiprinti juos truputį paliestruojant ar palaistant praskiestomis srutomis. Stipresnius daigus spragės mažiau puola. Sprages galima naikeiniant suodžiais, šiek tiek veikia ir pelenai. Dulkinama esant rasi. Sausrū metu daigus reikia laistyti, nes drėgmės spragės nemégsta.

Jei sekla buvo pasėta labai tankiai ir ji gerai sudygo, tai daigelius reikia praretinti. Išrauti maži daigeliai neturėtų būti išmetami, bet pasodinti (pikuojami) tam tikslui paruoštoje lyseje. Persodintus daigelius reikia gerai palieti ir, jei diena saulėta, užpavęsinti, kad jie gerai prigytų. Iš taip pasodintų daigelių galima iššiauginti labai gražių ir stiprių daržovių daigų. Likusius vietoje daigelius po išretinimo reikia apkaupti, nes retinant kiek sujaudinamos jų šaknelės. Geriau retinti apsiniaukusią dieną. Valgomuosius burokelius retinant išrauti jų daigeliai sodinami tiesiai į nulatičių augimo vietą lysėse eilutė nuo eilutės per 20 cm ir eilutėse per 7 — 10 cm vienas nuo kito.

Tai pat turime būti atidūs daigus ruošiant sodinimui. Pirmiausia turi būti raunami patys stipriausi, visiškai tinkami sodinti daigai, o visi silpnėsni daigeliai turi likti. Likusieji silpni neišrauti daigai per keletą dienų sustiprėja ir būna visiškai tinkami sodinti. Tokiu būdu dirbant galima išnaudoti beveik visus daigus. Išrautus daigus reikia patikrinti ir sodinti tik sveikus, ligų bei kenkėjų nepažeistus.

Kad pasodinti daigai nežytų, reikia juos tinkamai ir laiku pasodinti, be to, rūpestingai prižiūrėti. Prieš sodinant

daigus reikia prisiminti ir įvykdinti šias sąlygas:

1. Prieš raunant daigus reikia juos gerai palieti, kad žemė gerai permirkštų ir daigus būtų galima išimti su žemiu kamuolėliu.

2. Išrautus daigus patikrinti ir sodinti tik sveikus.

3. Išrautų daigų šaknų neapdžiovinti.

4. Sodinimui rauti tik stiprius, pilnai išsivysčiusius daigus, o silpniesnius palikti, kad sustiprėtų.

5. Geriausia sodinti apsiniaukusią dieną, o jei tenka sodinti saulėtomis dienomis, tai sodinti į vakarą, kai saulė mažiau kaitina.

6. Daigus sodinti į šviežiai paruoštą nesupulusią dirvą.

7. Žemė prie sodinamo daigo šak-

neliu turi būti gerai prispausta, bet nesuplūcta.

8. Augalų, kurie turi platius lapus, daigus sodinti pasvirusius.

9. Pasodintus daigus reikia tuoju labai gerai palieti, kad žemė visiškai permirkštų.

10. Paliejus apie daigus pabarstyti sausa žemę, arba kai po liejimo žemę kiek apdžiusta — išpurenti.

11. Kai tenka daigus sodinti saulėtomis dienomis, reikia pasodintus daigus pridengti žole, kad saulė nekepintų.

Visa, kas čia paminėta, įvykdžius galima tikėtis, kad žus labai mažai daigų, o beveik visi pasodinti daigai gerai prigis ir duos didelį derlių.

Kas buvo pasakyta apie daržoves galima ir reikia pritaikinti auginamiams iš daigų pašariniamams šakniavaisiems.

Piktžolėms

Daržų ravėjimas yra labai didelis darbas, kuriam sugaštama labai daug laiko. Piktžolės turi būti laikomas didžiausiu daržininko prieš, nes jos yra daržovių išnaudotojos ir jų stelbėjos. Piktžolės iš daržovių atima darže vietą, užstoja saulę, be reikalo eikvoja drėgmę ir naudoja daržovėms skirtas maisto medžiagas. Jeigu būtų laiku darže paaikinamos piktžolės, gautume žymiai didesnius daržovių derlius. Be to, anksčiai pradėjus su piktžolėmis kovoti, daržų priežiūra pasidaro daug lengvesnė ir mažiau laiko reikalaujanti.

Dažnai dar pasėtoms daržovėms nedugstant, jau piktžolės pradeda dygti. Anksčiau už daržoves sudygusios, jos pradeda stelbti vos bedygstančius jaunuosius daržovių daigelius. Greitu laiku piktžolės tiek įsigali, kad per jas net ir daržovių nematyti. Mažai saulės šviesos gaudami, daržovių daigeliai ištysta, pasidaro lepūs, tuo pačiu neat sparūs ligoms ir kenkėjams.

Piktžolėms įsigalėjus, ravėjimo darbas būna labai nespertas, nes beveik visas piktžolės reikia išrauti rankomis, be

to, dar atidžiai žiūrint, kad drauge nebūtų išraunamos daržovės. Tada piktžolės naikinti panaudoti įrankius būna veik neįmanoma, kadangi jais diabint būtų labai daug daržovių daigų iškertama. Turint visa tai galvoje reikia nuo pat daržovių seklos pasėjimai ar jų daigų pasodinimo su piktžolėmis taip kovoti, kad jos darže neįsigalėtų.

Kai daržovės sėjamos ar sodinami tik eilutėmis, jų priežiūrai galima panaudoti įrankius, o pritaikintų įrankius naudojimas darbą labai pagreitė. Jeigu pasėjus daržovių seklos ir jai nesudygus žemę suplaka lietus, reišios paviršių supurenti grėbliai. Kai daržovės pradeda kiek dygti, tada žemė tarp eilučių purename pirstuotais katinukais. Apskritai, tarp daržovių žemės turi būti purendama po kiekvieno taukas. Žemė purendami ne tik taupoda dirvoje drėgmę, bet drauge naikina ir vos bedygstančias piktžolėles. Jeigu žemė ir nebūna supuolusi, bet matoma, kad tarp daržovių pradeda dygti piktžolės, reikia tuoju purenti ir tuo dytančias piktžolėles sunaikinti. Daržų eilutėse augančias piktžolėles, aištenka išrauti rankomis.

Kada darže naikinamos vos bedygstančios piktžolės, tada jų negali išsaugusius. Tai kiekvienam yra lėšaišku. Dėl to šią aiškią tiesą reikia prisiminti anksti pavasarį.

Daugiau daržovių

Siais metais Generalkomisaro parėdymu ir daržovės įvertintos taškais ir yra išskaitomos iš prievočių pakaitus šiuo santiukiu: vienas kg pomidorų, agurku ir svogūnų vertinamas 5-kiais taškais; vienas kg morkų — 2 taškais, vienas kg visų rūšių kopūstu, valg. burokeliu, cikorijos ir visų kitų čia neišvardintų daržovių vertinamas 3-mis taškais. Iš prievoles bus išskaitomos tik tos daržovės, kurios bus patiekiamas per „Sodybą“, kuriai yra pavesta daržovių suėmimas.

Be to, už patiekiamas per „Sodybą“ daržoves bus mokamos premijos. Premijų dydis kiekvienai daržovių rūšiai skirtinas. Didžiai daugumai daržovių už dvigubą centnerį skiriamas 1 taškas. Už šiuos premijų taškus ūkininkas galės pirkti būtiniausią prekių: cukraus, druskos ir pan.

Premijuojamos beveik visos iš „Sodybą“ pristatomos gėrybės. Ypatingai geru santiukiu premijuojami sodų vaisiai ir uogos, gribai, miško uogos ir vaistažolės.

„Sodyba“, turėdama tikslą surinkti daržų, sodų ir mišku produktus ir žalius ar perdirbtus patiekti vartotojams, smulkiamoms ūkio šakoms, laukia vienotinio dėmesio.

Linksmos Aukštaitių SEKMINĖS

Aukštaitijoje per Sekminų šventes ir dabar galima pastebėti būdingų senovės papročių, o seniau čia jų būta dar daugiau.

Sekminiu išvakarės. Žaliuose miške liuose gegutė kukoja ir piemenėliai linksmai raliuoja. Prieš saulėlydį braška, traška visi Pašventupio miškai, tai piemens žaliu berželiu šakomis karves vainikuoja. Tą vakarą nevainikuočių karvių niekur nepamatysi.

Saulei leidžiantis vainikuoti galvijai pareina, paršlama iš ganyklų. Linksmi piemenėliai parlydi galvijus dainuodami, dūduodami:

— Gaspadinė ant Sekminų prisivirė daug virtinių...

Gale kaimo mergaitės vainikuoja jaunimo kryžių. O Sekminėms apvainikuojamas šioks toks kryželis gražiau negu bet kada.

Visame kaime puošnaijai beržellais parėdyti vartai, kiemu priangiai. Darželiai išbarstyti geltonu smėliu, kiemelis švariai nušluotas ir sutvarkytas, kaip jaunamartės laukiant.

Galvijus parsivarant piemenėliai niekados taip gražiai nepasitinkami, kaip tą Sekminų vakara. Ties kiekvienu kiemu šeimininkės laukia piemenėlių su sūriais ir kiaušiniais, tai dovanos už karvių aprėdymą. Rytoj juk nepaprasta diena — didžioji piemenų šventė.

Sekminiu ryta vieni piemens išsivarė karves i ganyklą, o kiti pereina visą kaimą rankiodami piemenų balui užkandži. Tatai vadinamos piemenų malsutuvės. Iėjė trobon, toki malstuvininkai tuoju apipuola šeimininkę ir įvairiausios balsais kaulija iš jos ką nors gauti.

— Motule širdele, būk gerute, žadėk nors kokia dalelė mažieems piemenėliams, didieims vargdienėliams. Duoki po kokį kiaušinėlį ar lašinių spriegelį. Idėki, negailéki ir sviesto nors kruopelę. Kas piemenėliams duos, tam karvutes šimteropai atiduos...

Mokédami gražiai prašyti, išprašo šio to net iš šykščiausios šeimininkės. Jeigu kuri šeimininkė nieko piemenų balui neduotų, tokios karvė piemens apvainikuoja šiaudų vainikais ir varo per visą kaimą.

Sventadienio popietį kerdžius ir piemenėliai sueina į kurį patogesnį kiemą susėda aplink ištestus stalus, kaip vestuvininkai ir čia prasideda linksmios piemenų kiaušinienės vaišės. Stalan pirmą paduodama įprastinis aukštaičių valgis — virtiniai, o paskui kiaušinienė, sūriai su sviestu ir kit. Po pietų kerdžius ima groti, o piemens išveda piemenes šokti. Taip viso kaimo vaikučiai bendrai pasilinksmina iki sutemu.

Antrą Sekminų dieną karves ganylon išsivarė suaugusios mergaitės. Piemenų šventėje piemens pasilsii ir daugiau pamiega, o kiti eina į bažnyčią pasižmonėtų.

Priešpiečiuose mergaitės parsivarė karves namo. Šeimininkės ir karvių melžėjos didžiašias piemens pasitinkančios milžtuvėmis sklidinai pilnomis šalti vandens, kuriuo ties kiemo vartais ja aplaistoma apščiai, kad beveik nerastum sausos vietas. O vis tai daroma kad karvės daugiau pienelio duotų i ganyklos vasarą neišdžiūtų...

Sekminėse jau nuo senesnių laikų Aukštaitijoje ir kitur statomi gražieji kaimo jaunimo arba bandininkų kryžiai. Kryžių statymo proga ir šiai visuomet per Sekminės įvyksta jaunimo sudėtinės vaišės. Tokiose vaišėse vaišinamasi visų sudėtiniais pyragais alučiu ir kitomis Dievo dovanėlėmis. Tokią sudėtinę jaunimas sudeda iš sandinininkų laukeliuose užaugintų žvynų. Vaišių metu visi tarpusavio nesus pratimai baigiami susitaikymu prie vieno stalo. Linksmas kaimo jaunimui pamiršęs vargus ir rūpesčius, šis dainuoja — linksminas visa jėga.

Senieji kaimo ūkininkai, vyrai ir moterys, Sekminų popietėj eina į laukus bendrai pasivaikštinėti, kaip sakom rugelių lankytis. Vaikščiodami palaikiai, aptaria įvairius ūkinius reikalavžiūri savo ir kitų laukus. Susirinko kokojo parugės pievelėj, čia pasidėšiokio tokio užkandžio ir gérimėlio, sivaišina visi kupetoje. Laukais nuslinksma rugelių lankytų dainelė, rugelių nelankys ir vyneliu nelaistai menki ir rugeliai augs, sako linmas aukštaitis. Tat rugelių lankytis Sekminėse būdavo būtinės.

Taip lietuvis švenčia linksmas paseario šventes — Sekminės.

B. Burača

Sekminės prie kryžiaus

Vainikuotas Sekminų arkliganis

NAUJOJI SODA

Liekuvio Sodyboje LIETUVIŠKA DAILĖ

valkų krašte. O tos kraitinės, vis pilnūtelių prikrautos tėvų ir senelių palikiomo įvairiaraščių audimų.

Visus daugiau ar mažiau pagražintus dailės dirbinius čia ir suminėti sunku, nes seniai mūsų žmonės daugiau ar mažiau stengési kiekvieną savo darbelį kuo nors padailinti, pagražinti. Vieni ką nors gražesnio darési gyvenimo reikaliui, kiti vien tik savo malonumui, kad sukurtų ką nors tikrai gražų, o kiti — savo nepaprastam gabumui parodyti. Juk neveltui senųjų sakoma: „Darbas žmogų išgiria, darbas išspeikia“. Ne vienas gabus ir kruopštus meisteris savo darbuose save nepamirštamai yra jamažinės.

Sodžiaus dailininkas viską puošia ir dailina su didžiausia meile ir atsidėjimu. Jis, viską dailindamas, kuria vien tik savo širdies malonumui ir kitų džiaugsmui, stengdamasis sukurti ką nors tikrai gražaus. Tikrai reikia nustebti tokia nepaprasta žmogaus dailės meile, kad jis negaili tiek daug darbo įdėti pagražinimui savo kašdieninių darbo įrankių ir kitų reikmenų.

Pažvelgę į senuosius mūsų kaimo dailės dirbinius, šiandien mes gérime ne tik jų grožiu, bet taip pat stebimės anot meto žmonių dideliu darbštumu ir sumanumu. Nes žinom, kad seniau visus ūkio darbus žmonės turėjo nudirbtį savo rankomis be jokių mašinų, todėl ir laiko tokiem dailės dirbinėliams jie mažiau turėjo, negu mes šiandien. Daugelis tokų dailės dirbinelių buvo padaroma, išnaudojant didžiųjų ūkio darbų pertraukas. Piemenėliai medžio drožinius dirbo gyvulius ganydami, o pielemnėlės audė juosteles, mezgė mezinėlius ir kit.

Artojas lauke prie žagrės, arklius pasiganydamas, išdrožinėjo mergelėms verpstes ir kultuvės. Dieną nerasdamas dailės darbeliams laisvalaikio, kitas ką nors gražesnio padirbdavo vakare prie smilkstančios balanos.

Lietuvos veidas turi būti amžinai lietuviškas. Jeigu mūsų tėvų tévai šimtus metų išlaikė krašto lietuvišką vaizdą, tuo labiau mes ir toliau jį turėtume išlaikyti tokį pat ir padaryti net dar gražesnį.

B. B.

Lietuvos didelis dailės mėgėjas. Jis mėgsta puošti savo sodybą, gyvenamuosius namus ir kitus trobesius, baldus, darbo įrankius, namų apyvokos daiktus, drabužius, net ir valgius. Dailės supratimas lietuviams néra naujas ir yra atsisradęs ne dėl šių laikų kultūros įtakos. Kasinéjant Lietuvos net prieistorinius pilkapius ir senkapius, pastebéta, kad jau žiloje senovėje lietuvių buvę dideli dailės mėgėjai, kaip ir dabar.

Taip pat ir netolimoje praeityje, nepaisant sunkiausių baudžiavos laikų, lietuvis savo namus ir sodybą puoše savo paties rankų darbo pagražintais dirbiniais. Lietuvio ūkininko namas ir svirnelis buvo, sakytum, koks kaimo dailės muziejelis, kuriame kiekvienas kampeilis buvo perpildytas pagražintais rankdarbiais.

Mylintieji ir gerbiantieji savo senovę ir tėvų arba senelių paminklinį palikią, daugelis tokius senovinius daiktus gražiai išlaikė net iki šių dienų. Todėl mes kai kuriuos savo protévių dailės dirbinius galime pamatyti net dabar ir ne tik muziejuose, bet, pasižvalge, nemaža jų pastebėsite kaimo pirkiose ar svirneliuose. Žemaiciuose dar daug kuryti būdingų senovinių stalų, kurių galai remiasi dviem iš lentos karpytomis kojomis. Kiekvienoje pirkioje rasi kėdžių su įdomiai iš lentos piaustyta atrama. Yra gražiausio piaustymo rankšluostinių, kultuvų, verpstų, kėčėlių ir kitokių daiktelių. Margų kraitinių skrynių rastume klėtyse visoje Lietuvoje, tačiau gražiausiu galėtume pamatyti Su-

Tabaką auginti pagal sutartį gali kiekvienas

Todėl sudarykime sutartis! Mažiausia sutartis sudaroma 10 arų.

Be sutarties tabaką auginti griežtai draudžiamai!

Tabako augintojai, kaip premiją, gauna: rūkalų, cukraus, druskos, žibalo, degtinės, smulkių geležies reikmenų ir t. t.

Be to, visi tabako augintojai aprūpinami mineralinėmis trašomis, tabako sėklomis arba daigais, inspektams stiklu, špagatu, instrukcijomis ir džiovyklai iрengti kai kuriomis statybos medžiagomis.

Smulkias informacijas teikia ir sutartis sudaro žemės ūkio specialistai ir tabako auginimo instruktoriai.

SUDARYDAMI SUTARTIS TABAKUI AUGINTI, APRŪPINSITE KRAŠTĄ IR SAVE RŪKALAIΣ!

Tiemus ūkininkams arba miesto sklypininkams, kurie nepajégia išauginti net 10-ties arų tabako, bet nori auginti savo reikalams, bus išduodami leidimai, pagal kuriuos galės auginti 100 arba 200 daigų, tačiau rudenį turės pri-
statyti 1,5 ar 3 kg tabako. Sie augintojai negauna paramos ir premijų.

TABAKO AUGINIMAS

Ar ateinančiais metais rūkysime, ar turėsime visai mesti rūkę, priklaujus gryna nuo mūsų pačių, nes Reichskomisariatas pranešė, kad užsieninio tabako gausime tiek, kiek savo prisauginsime. Todėl juo daugiau patys užsiauginsime tabako, juo daugau ir užsieninės žaliavos gausime. Tokiai padėčiai esant, atrodo, kad ūkininkai neburi dvejoti ir, kol dar laikas, galutinai turi pasiryžti nors ir nedidelį plotą, t. y. 10 arų, apsodinti tabaku.

Generalkomisariatas yra sutikęs, darbo jėgą reguliuojant ūkiuose, atsižvelgti į tabako augintojus, paliekant 20 arų 1 darbininką. Be to, tabakas bus išskaitomas pagal tašką sistemą į prievoles.

Tabaką auginti dar ne per vėl, nes daigų sodinimas prasidės tik gegužės mėnesio pabaigoje, o daigų šiai metais auginama nemažai, todėl tie ūkininkai, kurių neturi tabako daigų, kiekvienam apskrities mieste pas daržininkus su specialių kultūrų instrukcijos leidimu gali jų gauti ir tuo būdu pasidaryti tabako augintojais.

Žemės parinkimas ir paruošimas.

Nors kalbėti apie žemės parinkimą tabakui jau vėl, tačiau kiek dar leidžia slygos tabakui reikia parinkti tinkamą vietą. Tabakui reikia parinkti dirvą, gerai apsaugotą nuo vėjų, ypač vakarų ir šiaurės. Geriausiai, kai dirva palinkusi į pietus, pietryčius arba į pietvakarius, tuomet anksčiau galima pasodinti, greičiau subrėsta ir būna geresnės kokybės tabakas. Tabakui žemė parenkama gera, pakankamai turinti kalkių ir drėgmės, lengvesnė priesmėlio žemė. Sunkiose molynėse, smėlynuose, žyrynuose ir rūkšciose žemėse tabakas prastai dėra ir gaunamas blogos kokybės. Taip pat tabakui netinka labai turtinga puvenomis daržų žemė, kuri kasmet, tręšiama tvartu mėšlu. Dirva paruošta turi būti taip, kaip ir visiems šakniavaisiams. Tabakui žemė tinkamai ir švari nuo piktžolių. Geriausiai sodinti po šakniavaisių, nes žemė lieka švari nuo piktžolių ir šakniavaisių daug sunaudoja chloro, kuris tabakui yra kenksmingas. Po ankštinių tabakas išauga žemos kokybės. Geras priešsėlis yra tabakas, todėl vienoj vietoj tabakas sodinamas 3 — 4 metus.

Trėsimas.

Tabakas šviežio mėšlo nemégsta, todėl žemė parenkama tokia, kuriai mėšlas duotas iš rudens. Geriausiai tabaką tręsti mineralinėmis trąšomis, tačiau karo metu negalima gauti pakankamai ir pageidaujamų rūšių trąšų. Šiai metai tabako augintojai gauna kalio druską ir kalio salietrą.

Kalis tabako auginime turi ypatingos reikšmės ne tik kaip maistinga medžiagą, bet turi įtakos ir tabako kokybei: pagerina degimą, spalvą ir kvapą. Tabakas labai daug sunaudoja kalio, todėl nors mūsų žemės būna kalio turtingos, tačiau tabakui visad reikia duoti daug kalio. Nėra pastebėta, kad padidinta kalio norma būtų pabloginusi tabako derlių ir kokybę, kas paprastai atsitinka naudojant didesnius kiekius fosforo rūkštis (super) arba azoto (salietra). Tabakui geriausiai tinka sieros rūkštis kalis, nes jis beveik neturi kenksmingo chloro. Kalio druska mažiau tinkta, nes turi daug chloro. Kalis išberiamas anksti pavasarį arba mėnesi prieš sodinimą, beriant 1 ha iki 300 kg. Pelenai gali pakeisti kalio trąšas. Jų berama 1 ha 600 — 900 kg.

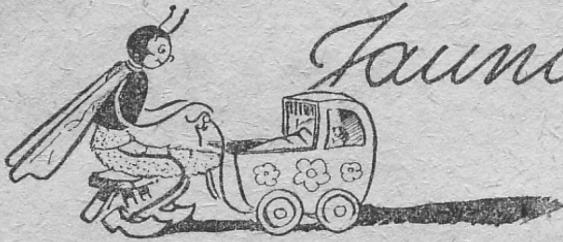
Azotas. Šiai metai gauta nauja, iki šiol nevartojama trāša — kalio salietra. Kalio salietra turi 44, 25% K₂O ir 13, 44% azoto. Kalio salietra neturi kenksmingo tabakui chloro ir sieros, todėl ji laikoma idealia trāša. Kalis čia taip pat lengvai ištirpsta, kaip ir azotas, ir augalas greitai gali juo pasinaudoti. Azotinių trąšų daug neduodama, nes nuo didesnio kiekio pablogėja tabako kokybė; lapai išauga stori, tamsios spalvos, blogai dega, blogo skonio ir aromato. Kalio salietros berama 1 ha iki 300 kg. Išberama per du kartus: prieš sodinimą ar tuo po pasodinimo ir po dviejų savaičių.

Fosforo rūkštis. Kadangi zuperio ūkis metais nėra, tai tabakas liks fosforo rūkštis nepatrėstas. Tačiau fosforo rūkštis tabakas sunaudoja, palyginti, nedaug ir jei duota priešsėliui mėšlo, tai galima apsieiti ir be zuperio. Zuperis beriamas į dirvą tuo pačiu metu kaip ir kalis. Berama 200 — 250 kg 1 ha.

Sodinimas. Inspekte rasoda nuo didesnio kiekio drėgmės ir šilmos pasidaro lepi. Todėl savaitę prieš sodinimą rasoda pratinama prie lauko slygygų: inspekte langai laikomi dieną ir naktį nedengti, nustojama tręsti, sumažinamas laistymas, o dvi dienas prieš sodinimą visai nelaiistema. Sodinimui tinkamiausi daigai būna tada, kai turi 5 — 6 lapelius ir 5 — 7 cm aukščio ir jų stiebeliai šiek tiek sumedėję. Išrautus daigus laikyti pavėsyje ir skubiai sodinti. Sodinama gegužės pabaigoje, birželio pradžioje, kada nebetenk bi-joti didesnių šalnų. Tabakas sodinamas tiesiomis ir lygiomis eilėmis, kad būtų galima tarpelius purenti arkliniais plautais ir patogiai atlkti visus priežiūros darbus. Eilės pažymimos ženklinantu. Laukas suskaldomas į lyses, ir vandeniu nubėgti padaromos vagos. Tarp dviejų lysių naudinga palikti neplatū keliuką, kuriuo vežamas laistymui vanduo, o vėliau lapų skynimo metu išvežami lapai. Tabako sodinimo tankumas priklauso nuo tabako rūšies ir žemės derlingumo. Stambialapiai sodinami rečiau, smulkialapiai — tankiau. Taip pat derlingoje žemėje rečiau, liesoje — tankiau. Sodinimo atstumai eilė nuo eilės svyruoja nuo 80 iki 60 cm ir eilėse daigas nuo daigo 45 — 20 cm.

Sodinimo vietas paženklinama ženklinantu, velkant jį skersai ir išilgai ir susikirtimo vietose daromos su kuoliuku 5 cm gylio duobutės daigui pasodinti. Jei oras sausas, tai prieš sodinimą duobutės paliejamos. Sodinant reikia žiūrėti, kad daigo šaknelės neužsirestu, ir prispausti žemę apie daigų šaknelės, kad apačioj neliktu tuščios vietas. Pasodinus vėl palieti ir ant šlapios žemės apie daigą užberti sausos žemės, kad ne taip greit išdžiūtų ir nepasidarytų plūta. Kaupiant reikia saugoti, kad žeme nebūtų užberiama daigo šerdelė. Pirmosiomis 5 — 8 dienomis po pasodinimo dalis daigų žūna ir į jų vietas reikia atsodinti naujus daigus. Kad atsodintieji daigai būtų vienodi, paprastai, sodinimo metu pasodinamos atsarginės eilės. Atsarginės eilės daromos kas 5 — 7 eilė. Baigus atsodinti, atsodintas eiles panaikinti.

Dipl. agr. A. Murelis

Jaunų bičių motinų AUGINIMAS

Daugumas mūsų bitininkų iš motinų auginimo reikalą visai nekreipia dėmesio. Jie leidžia pačiomis bitėms tuo reikalu pasirūpinti. Gi likus kuriai nors šeimai našlaitė, gerai, jei jie pasirūpina tai šeimai duoti jaunu perū iš kitos šeimos, kad pačios bitės sau motiną užsiaugintų. Bet dažnai bitės, palikę našlaitėmis, ir tos pagalbos ne-gauna.

Visai kitaip šiuo atžvilgiu elgiasi praktiški bitininkai. Jie veda tiksliai kiekvienos bičių šeimos motinų kontrole, kas liečia jų gerumą, amžių ir kt., o laikui atėjus patys bičių motinas pakiečia jaunomis. Rūpestingesnieji bitininkai, be to, turi žiemą ir vasarą išlai-komų atsarginių motinų, kuriomis gali reikale gelbėti bities našlaitės.

Kaip bičių motinos auginamos

Pačios bitės, ruošdamosios užsiauginti jauną motiną, elgiasi dvejopai. Dirba motinai auginti lopšeli, iš kurių motina padeda kiaušinėli. Ši lopšeli su motinos perū bitės labai rūpestingai globoja, stengiasi padaryti dideli, ji prikrauna tik motinoms skirto maisto-košelės, ir tokiuose lopšeliuose išauga vertingiausios motinos.

Kiel kitaip bitės augina motinas, kada staiga netenka motinos, — lieka našlai-tėmis. Čia jos neturi galimybės auginti motiną iš anksto padirbtam lopšeyj, bet parenka motinoms auginti tinkamų jau esamų jaunu bitinių perū, ir motinos lopšeliuose tokiu būdu padirba darbininkės bitės pero akelėj. Pirmuoju būdu auginamų motinų tikrieji lopšeliai kabinami korio pakraščiuose ir apačioje, o taip pat ir šiaip korio skylėse. Antruoju būdu — netikrieji lopšeliai — dirbami korio šonuose tarp bitinių perū. Bitininkų praktikų pripažystama, kad tikruose motinų lopšeliuose išauga vertingesnės motinos.

Dėl to tie, kurie nori išauginti vertingesnes motinas, stengiasi jas auginti tikruose motinų lopšeliuose, arba natūraliuose, bičių padirbtuose, arba dirbtiniuose, kuriuos padirba pats bitininkas. I savo gamybos lopšelius, juos aprūpinę motininiu maistu, bitininkai atsargiai perkelia jaunus, tinkamo amžiaus perus iš darbininkų bičių ake-lių ir, prilipinę juos prie kamščių, at-tinkamai pritaikytu rėmuose, duoda juos bičių šeimai — auklei.

Daugumo mūsų bitininkų toks motinų auginimo būdas, manau, nebus praktikuojamas, tatai smulkiai apie jį nekalbėsime. Ji suminėjau vien tik dėl to, kad parodyčiau, kaip tikrai praktiškas bitininkas rimtai žiūri į vertingų motinų auginimą.

Daug mūsų bitininkų, norėdami pakiesti senas motinas jaunomis, dažniausiai pašalina seną motiną, o bities iš jos perū užsiaugina jauną. Kartais ir šiuo būdu gaunama nebogla motina. Šis motinų auginimo būdas, svarbiausia, yra tuo blogas, kad ji praktikuojantieji bitininkai visiškai apleidžia visą bičių veislės gerinimo reikalą. Dalykas čia tas, kad bloga bičių šeima dažniausiai išaugina blogą ir naują motiną. Dėl tokio motinų auginimo būdo bitynas eina prie išsigimimo ir menkos produkcijos.

Praktiški bitininkai motinas augina ne iš kiekvienos bičių šeimos perū, bet tik iš pačių geriausių — produktin-giausių ir pelningiausių. Iš tokų šeimų kilusiomis jaunomis motinomis pakiečia viso bityno senas ir šiaip prastas motinas, tuo būdu gerindami visą savo bičių veislę.

Paprasčiausiai bičių motinų auginimo būdai

Pats lengviausias jaunu ir geru motinų išsiglimo būdas — kada spiečia gera ir produktinė šeima. Palaukus, kada spietusioj šeimoj jaunos motinos lopšeliuose subrėsta, jas galima su lopšeliais išimti ir sunaudoti.

Bet jeigu norima motinų auginti prieš spietimą — ankstyvesniu arba po spietimą — velyvą, tuomet reikia bities priversti auginti motinas. Tuo tikslu iš geros produktinės šeimos atimama jas motina. Ją galima apgyvendinti, jeigu ji dar nepasenus (neturi 3 metų), kitoj šeimoj, atėmus šios blogą motiną. Likusi našlaitė geroji šeima dirba lopšelius ir priaugina didesnį ar mažesnį skaičių motinų. Taip pat galima, vietoj motinos atėmimo, geros šeimos lizdą perskirti durelėm (diafragma) pusiau, atskiriant motiną ant kelių rėmų. Durelės turi būti sandarios ir siekti avilio dugnų ir lubas. Laka taip pat pagaliuku perskiriama ties vidujinėm durelėm. Esančios antroje lizdo pusėje jaunios bitės iš turimų jaunu perū siuva lopšelius ir užaugina motinas, kurias sunaudojus perskirtą šeimą galima vėl sujungti. Jeigu tokiai atskirtai šeimai galima duoti lakaną į avilio šoną ar už-pakalį, tai viena iš jos išaugintų motinų gali čia pat apsivaisinti.

Galop paminėsiu dar vieną mūsų bitininkų plačiai vartojamą motinų auginimo būdą dirbtiniuose spiečiuose. Cia priauga gražių motinų, tik, deja, dauguma tų motinų palieka nesunaudotos. Auginant motinas dirbtiniuose spiečiuose, reikia tų motinų auginimui perus imti iš geriausių šeimų.

Verčiant bites auginti jaunas motinas apnašlintoji, tam pačiam lizde per-skirtoj šeimoj ar dirbtiniams spiečiui, patariama numatytuose geriausiuose koriuose (šviesiuose) su jaunais perais išpiauti korio juosteles apie 3 cm pločio ir 5—10 cm ilgio. Tie plyšiai daromi po jaunais, pienu aplietais perais. Tokiuose plyšiuose bitės dirba geresnūs lopšelius ir juos lengviau išpiauti. Si-taip auginamos motinos normaliai pradeda „ristis“ 11 dieną. Ne vėliau to laiko jas reik išimti.

Jaunų motinų apvaisinimas

Cia bus kalbama apie apvaisinimą jaunu motinų mažose šeimynėlėse (neuklesuose). Tokias šeimynėles galima sudaryti paprastuose aviliuose (jeigu turima tuščią) arba specialiai tam reikalui padirbtuose mažuose aviliukose. Tokiuose aviliukose gali būti lizdiniai, sandeliniai ar dar mažesni rėmai su koriais ir medumi. Gali juose būti ir kiek perū, bet tik uždengtų, nes, turėdamos jaunu perū, bitės dažnai nenori priimti duodamos nevaisingos motinos. Sudaromai šeimynėlei duodama vienas ar daugiau korių. Taip paruošta avili pastato prie kito avilio ir vidudieni iš jo nušluoja nuo kelių rėmų su perais jaunas bites. Tik reikia žiūrėti, kad ir motina nenuisluotų. Bites krečiant į aviliuką, galima kartu duoti ir jaunu motiną narvelje. Aš praktikuju tokį motinos išleidimo būdą. Tik apgyvendintas aviliukyje bites uždarau ir taip laikau ligi pavakarės. Tada atsinešiu jauną, iš kā nors uždarytą, motiną, atidarau aviliuko lakaną. Pro ją bitės ima rėkdamos veržtis. Kai gerokai bičių išsiveržia ir čia jos nerimauna, paleidžiu ant prielakčio jaunu motiną, kuri tuo lenda pro lakaną vidun. Taip apgyvendintas aviliukas statomas numatyton vieton. Po kelių dienų jauna motina išleikia apsivaisinti. Kada ji pradeda dėti kiaušinėlius, galima ją išimti ir ja pakiesti kurios nors šeimos seną ar šiaip netinkamą motiną, o aviliuko šeimynėlė duoti kita nevaisingą motiną ar lopšeli. Pasitaiko, kad, turėdamos perū, šeimynėlės bitės nenori pirmai duodamos antros motinos ar lopšelio. Tuo atveju reikia atimti jos perus. Turint keletą tokų šeimynelių, jose galima dirbtinių išsiauginti reikalingą skaičių jaunu vaisingu motinų. Šeimynėles likviduo-jant, jų bitės prijungiamos prie kitų šeimų.

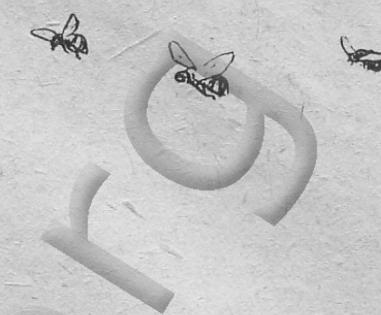
J. G.

BICIU

spietimas

žastis tenka laikyti antraelėm, neesminėm.

Natūralus spietimas nuostolingas

Tie bitininkai, kurie i bites žiūri kaip į dekoraciją ar savo sodybos pagražinimą, nesirūpindami savo bityno pramoninėm galimybėm, žinoma, dėl natūralaus bičių spietimo sau galvos nekvaršina. Antra vertus, tie bitininkai, daugiau rūpindamiesi tiesioginėm savo pareigom ir darbais ūkyje, neturi galimybės skirti kiek daugiau laiko bičių priežiūrai, juo labiau, kad bičių spietimas beveik visada supuola su šieno ir dobilų valymu. Prie progos pastebésime, kad su minėtais darbais ūkyje (dobilų ir šieno valymas) supuola ir pats stipriaujas medonešis, — taigi ir pačios didžiausios bitėms galimybės daug medaus prinešti, o jam vietas trūkstant — spiesti.

Vaisi kitaip į reikala žiūri bitininkai praktikai, laikantieji bitynus pramoniniais tikslais. Čia į kiekvieną „savavališką“ (natūralu) bičių spiečiu žiūrima kaip į nelaimę ar bent nepasisekimą. Čia būna dar pusė bėdos, jeigu palyginti dideliam bityne spiečia viena kita bičių šeima. Dėl to praktiški bitininkai ir tvarko savo bites taip, kad jos visai nespėstų arba kuo mažiausiai spiestų. Tinkamai bitininkaujant ir laiku didinant bičių lizdus bei aprūpinant bites reikalingu kiekiniu sandėliu, daugiau ar mažiau pavyksta bites sulaikeyti nuo spietimo, nors bičių šeimos išaugtų ir nepaprastai gausios. Praktiškas bitininkas visuomet sugebės parūpinti savo bitėms pakankamai vietas medui nešti ir perams auginti bei šeimai stiprėti. O jeigu tokia šeima ruoštusi spiesti ir dėl to pradėtu tinginiauti, tada, suprantama, ji mažiau medaus prineštų, o ši aplinkybė bitininkui jau yra nuostolinga.

Kaip pažinti bičių ruošimąsi spiesti

Iš išorinio avilio stebėjimo sužinoti, ar bitės žada spiesti, sunku. Ar turi bitės spietiminę nuotaika, galima sužinoti tik apžiūrėjus avilio lizdą. Būtent, besiruošdamos spiesti bitės, kaip žinoma, ima siūti lizde, rėmuose su perais, motinom lopšelius. Pagal reikala dažniau apžiūrint bites galima pastebėti ir pačią spietiminio pasiruošimo pradžią. Jeigu lizde naujai padirbtai lopšeliai būna tušti (be perų ir kiaušinelių), ir, be to, jų nedaug, tai yra ženklas,

kad bitės ne labai dar apimtos spietimo karštinės. Kartais lizde užtinkamas didelis kiekis pradėtų lopšelių ir bitės atsidėje apie juos triūsia. Cia jau bus stipriau pasireiškusi bičių spietiminė nuotaika, nors patys lopšeliai šiuo kartu gali būti ir visai tušti. Šitokiomis šeimoms keletu rėmų padidinus lizdą ar davus magaziną, paprastai šeima tuos lopšelius laikinai ar ir visai apleidžia. Jeigu lizde randami pilni lopšeliai — su kiaušinėliais ir kirmelaitėmis, ir jų būna didesnis kiekis, tai ženklas, kad šeima yra tvirtai nusistačiusi spiesti. Jei norima iš tos šeimos turėti spiečių, tenka nustatyti, kada ji gali spiesti. Jeigu lopšelyje yra tik kiaušinėlis, šeima gali spiesti po 7 — 9 dienų. Jeigu būna mažas vikšrelis su pieneliu — spiečiaus tenka laukti po 4 — 5 dienų. Jeigu vikšrelis stambus, o lopšely pridėta košelės — spiečius gali išeiti po 2 — 3 dienų. Jeigu randamas bent vienas uždengtas lopšelis — spiečiaus tenka laukti tą pat dieną ar sekancią. Žinoma, šiuo atsitikimu spiečius gali būti jau išėjęs. Bet jeigu pastebima motina, tai dar šeima nespėtusi, bet netrukus turi spiesti. Šiuos ženklus pastebėjus, bitininkui lengviau yra susiorientuoti, kada būtent jis turi žiūrėti savo bičių tą ar kitą šeimą, kad spiečius nepabėgtu. I devintą dieną po pirmojo spiečiaus bites paprastai leidžia antrajį spiečių. Antrajų ir kitų spiečių laukiant, jau nuo aštuntos dienos po pirmojo spiečiaus išlėkimo reikia, ausi prie avilio pridėjus, paklausyti, ar jaunos motinos avilyje nedainuoja. Motinų dainavimas „tyy-ti-titi“ ir „kva-kva-kva“ garsais yra ženklas, kad šeima dar ruošiasi spiesti ir ją reikia prižiūrėti. Jeigu tuo metu motinų dainavimo jau negirdėti, o dar jeigu priešais avilio laką randa mos išmestos negyvos motinos, tenka spėti, kad toji šeima daugiau nespės.

Spiečių sėmimas ir jų apgyvendinimas daugumui bitininkų yra žinomas ir čia apie tai nekalbėsime.

J. G.

**Paragink
savo kaimyną užsisakyti
„NAUJĄJĄ SODYBĄ“**

Ką daryti, kad bitės nespiestų

Daugumas pažangesniųjų bitininkų savo bitynus plečia dirbtinių spiečių pagalba savo pasirinktu laiku, ir dėl to jiems natūralus bičių spietimas yra nepageidaujamas.

Suprantama, kai kurie bitininkai padeda daug vargo ir rūpesčio, besigindami nuo spiečių „antplūdžio“.

Prieš eilę metų viena bičių šeima buvo audringai nusistačiusi spiesti. Kas kelios dienos teko laužyti jos motinų lopšelius. Galop šeima visvien išspietė, nepalikusi net lopšelių. Vėliau, pakeitus bitininkavimo metodus, bitės visai nespietė. Tačiau praeitais metais, esant šaltam ir nepastoviam pavasariui ir dėl to susilpnėjus bičių priežiūrai, dalis šeimų ėmė energingai ruoštis spiesti. Buvo užtinkami net uždengti lopšeliai. Jų laužymas buvo nesėkmingas, nes bitės dirbo naujus lopšelius.

Sitokiais jau „sunkiais“ spietiminės nuotaikos atvejais buvo pavartotos šios priemonės. Bitėms, pilnai pasiruošusiom spiesti, daviau sandėlius lizdiniais rėmais. Iš šiuos sandėlius iškéliau iš lizdo apie trečdalį ir daugiau rėmų superais ir bitėmis. Iškeltų iš lizdo rėmų vieton daviau rėmus su tuščiais koriais. Taip pat sandėlin buvo iškelti iš lizdo ir rėmai su medum.

Pilnai pasiruošusios spietimui šeimos po tokios operacijos atsisakė nuo spietimo ir išsijungė į produktinga darbą.

Kitais, lengvesniais spietiminės nuotaikos atvejais pakakdavo daugiau praplėsti lizdą dirbtiniai ar pasiūtais koriais arba duoti sandėli.

Yra pastebėta, kad bitės ruošiasi spiesti tada, kada jų lizde pritrūksta vėtos medui nešti ir perėti. Jeigu lizde būna daug medaus ir jis viršuje būna uždengtas, tai tada ir sandėlio uždėjimas ne ką tesulaiko bites nuo spietimo. Šiuo atveju tenka imtis radi-kalesnių priemonių. Prieš dedant sandėli reikia pašalinti iš lizdo visus pilnus medaus korius. Jų vieton reikia duoti dirbtinius ar šiaip tuščius korius. Jeigu perė yra visuose lizdo koriuose, o jų viršuje medus būna uždengtas, tada iš lizdo tenka iškelti keletą rėmų su perais ir juos sudėti į sandėli arba atiduoti kitoms bitėms.

Po vienos kitos dienos, davus sandėli šeimai, įtariamai spietimo galimybe, reikia patikrinti sandėli. Jeigu, jis pradengus, randame pilnā bičių, bus ženklas, kad šeima apie spietimą ne-

galvoja. Jeigu sandelyj bičių būna mažai, tenka manyti, kad šeima ruošiasi spiesti. Tuo pačiu žygiai ar po dienos kitos reikia, nukėlus sandėli, patikrinti tos šeimos lizdą. Radus Jame dirbamus motinų lopšelius, galima radikalai jas lizdą ir sandėli pertvarkyti, kaip anksčiau sakyta. Medonešio pradžioje vienu sandėliu aprūpintos šeimos, jis pripilde medaus, gali pritrūkti savo darbui vietas ir vėl imt ruoštis spiesti. Dėl to nelaukiant, kol bitės prineš pilnā sandėli medaus, reikia po juo pakišti kita, antrą sandėli. Daugumui šeimų dviejų sandėlių gali pilnai pakakti, ypač jeigu iš jų medonešio metu dalí-

medaus išsimame. Tačiau bityne pasitaiko šeimų, kurioms apsimoka duoti trečią, o kartais ir ketvirtą sandėli. Taip aprūpintos bitės, pakankamai avilyje turėdamos vietas medui, perams ir sau, nuo spietimo visiškai atsisako. Be vienos dijinimo pačiam avilyje reikia pasirūpinti ir geru avilio vėdinimui pro laką, o reikalui esant — ir paties avilio užpavčinimui ypač vasaros karščiu metu.

Šiu priemonių imdamasis, bitininkas galės būti tikras, kad jo bitės neišléks miškan.

J. G.

Vartokime daugiau žalumynų

Žalieji lapiniai augalai jau žiloje senovėje turėjo nemenką vietą kitų maisto produktų tarpe. Paprastosios salotos, svogūnų laiškai, krapai senovėje buvo labai plačiai vartojami. Žaliuošius lapinius augalus žmonės vartojo ne todėl, kad juose yra daug vertingų maisto medžiagų (to nežinojo), bet todėl, kad jie turėjo gaivinantį gerą skonį ir buvo visiems prieinami.

Žalumynuose randame labai daug tų maistinguų medžiagų, kurios yra nepakeiciamai reikalingos žmogaus organizmu. Be to, žalieji lapiniai augalai be galo turtingi anglies hidratais, kurie yra tinkamiausias maistas raumenims. Didelis anglies hidratų kiekis stiprina net silpnius koriaus nervus.

Žaliuose augaluose randamas dar vienas naudingas dalykas, kuris gal daugiau negu kiti cheminiai elementai teigiamai veikia mūsų nervus, kraują ir raumenis — tai chlorofilas. Chlorofilas duoda augalamams žaliaj spalvą. Šią augalų jégą žmonės žinojo jau labai seniai. Mokslininkai pripažino, kad chlorofilas turi didelės reikšmės krauko sąstatui. Pastaruoju metu tyrietojams pasisekė išaiškinti, kad chlorofilas turi kažkokios ypatingos itakos organizmui — jis stiprina. Chlorofilas ne tik stiprina žmogų, bet pajégia apsaugoti nuo daugelio ligų.

Pavasarį ir vasarą mes nepapras-tai norime žalumynų. Ir kas pavasarį nėra patyrės jų gaivinancio skonio? Su kokiui apetitu žiemos metu valgome agurkelius, salotas, jei tiktais jų gau-name. Visa tai yra dėl šių augalų ne-pamainomos sudėties.

Žaliujų augalų tarpe svarbią vietą užima pienės. Pienų salotos (apie jas jau buvo rašyta) patariamos maža-kraujams, tuberkuliozu, širdies, kepenų ligoms sergantiems. Tokiems ligoniams labai tinkta ir pienių kava. Pienių kava gaminama iš šaknų, kaip ci-korijos. Šių šaknų reikia ieškoti anksti

pavasari arba vėlai rudenį. Tuo laiku jose randame daugiau eteriškųjų alie-jų. Pienų yra pilna mūsų laukuose, daržuose ir pagrioviuse. Auginama ir pagerintu pienių. Vartojimui tinkta jaunos, nes tokios būna nekarčios ir minkštros. Valgomos vienos arba mai-šomas su kitomis daržovėmis.

Ivairiems valgiams ir salotoms ga-minti tinkta ir jaunos balandos. Jų pil-na mūsų daržuose; jau yra ir sukultū-rintų balandų. Iš balandų galima ga-minti sriubas, salotas, apkepus, malti-nius ir kt. Balandos turi daug vita-minų, geležies ir kt. druskų.

Dilgėlės maistui vartojamos didelės ir mažos. Tinka jaunos, dar rausvos, vos iš žemės pasirodžiusios. Dilgėlės taip pat turtingos vitaminu, geležies ir druskų. Jos panašiai vartojamos kaip ir balandos,

Jauni dobilių lapeliai turi daug bal-tymu, kalkiu, fosforo, vitaminu ir kt. Tinka žalioms salotoms gaminti.

Prie pirmųjų pavasario žalumynų priskaitomi ir rubabarai, rūkštynės, rugiu daigai, liepu lapai ir kt. Šiu visų pirmųjų žalumynų reiktų vartoti kiek galima daugiau. Po žiemos nusilpęs or-ganizmas greičiau atsigautų ir sustip-rētų.

DILGĖLIŲ ŠUTINYS

Dilgėlės nuplauti, supiaustyti, nupli-kyti ir išvarti. Atskirai išvarti žirnius kruopas. Kai išvirs, viską sumaišyt idéti smulkiai piaustyt svogūnų laiš-ku, petruškų lapelių ir šiek tiek rie-balų. Dar kiek patroškinti. Duodant stalą pagal skonį ipliti rūkščios griet-nės, druskos, trūputį cukraus.

Reikia priminti, kad dilgėlių lapeliai ypač tinka sriubai virti. Ši sriuba be veik nesiskiria nuo rūkštynių sriubos.

Taigi, vartokime daugiau žalumyn-būsime stipresni ir daugiau pajégūs.

Dipl. agr. E. Tuomėnaitė

NAUJOJI SODYB

Auginkime soją daržuose

Soja — vienas iš naudingiausių žmonijai augalų, kuris Azijoje auginamas nuo nebeatmenamų laikų. Europoje ir Amerikoje soja pradėta didesniu mastu auginti paskutiniu dviejų dešimtmeciu bėgyje ir kasmet užima vis didesnius žemės plotus.

Lietuvoje soja pradėta kiek auginti tik paskutiniame dešimtmetyje. Kasmet vis atsiranda naujų augintoju. Ypač soja Lietuvoje pradėjo plisti šio karo metu. Tai yra visai natūralu, nes sojos pupelės yra labai koncentruotas maistas. Pagaminti iš jos valgai būna labai skanūs, sveiki ir maistingumu pilnai atstoja mėsos gaminius. Vidutiniškai sojos pupelės turi 35% baltymų, 19% riebalų ir 24% vandenanglių. Jos baltymai ir riebalai lengvai virškinami ir yra sveiki žmogaus organizmui. Apskaičiuota, kad 1 kg sojos miltų atstoja 2 kg mėsos ir dar su priedu 250 g kvietinių miltų. Vienas valgomasis šaukštasis sojos miltų atitinka vieną kiaušinį. Kaip matom, sojos maistingumas yra nepaprastai didelis. Tat kam rūpi pagereinti savo šeimai maista, te-augina soją daržuose.

Soja Lietuvoje gražiai užauga ir neblogai dera, bet jos kultūra turi tam tikrus reikalavimus, kurių nešildžius derliai labai sumažėja. Čia trumpai pamėsiu pagrindines sojos auginimo sąlygas.

Dirvos atžvilgiu soja geriausiai tinkta auginti lengvesnėse žemėse, bet nebilogai užauga priemoliuose ir net kiek sunkesnėse molio dirvoose. Kaip taisykli, sojos negalima sėti labai i tręstose dirvoose. Betarpiskai duoti mėšlo nepatartina, nes užauga aukšti stiebai, trąšūs lapai, bet pailgėja vegetacijos periodas ir sėklų gaunama mažai. Geriausiai soja užauga po šaniavaisių (daržovių ar bulvių), kurie buvo prieš tai tręšiami mėšlu.

Veislės klausimas yra vienas iš pagrindinių sojos kultūroje. Dauguma užsieninių veisių turi ilgą vegetacijos periodą ir Lietuvoje prinoksta blogai. Mūsų klimato sąlygoje gali būti sėjamos tik gerai žinomas, pakankamai ankstyvos veislės. Turime savo krašto sąlygoms pritaikytas, kasmet prinokstančias dvi Dotnuvos Selekcijos Stoties sojos veisles — Dotnuvos rudoji ir Dotnuvos geltonoji. Pirmoji veislė yra ankstyvesnė ir gali būti sėjama visame krašte; antroji — apie 10 dienų vėlyvesnė ir labiau tinkta sėti Lietuvos pietinėje ir vakarinėje dalyje. Be to, Selekcijos Stotis šais metais pradeda dauginti naujų geltonseklių veisles — Hybridas 027, kuri yra ankstyvesnė už Dotnuvos geltonąją. Iš užsieninių veisių gerai mūsų sąlygoje prinoksta — Soja Vilnensis, bet ji esti apie 20% mažesnio derlingumo už Dotnuvos rudąją.

Sėjos laikas yra labai svarbus klausimas. Dotnuvos Selekcijos Stoty atliktais tyrimais aiškiai nustatyta, kad soja turi būti pasėta gana anksti pavasarį.

Pavėlavus su sėja žymiai sumažėja sojos derlius, ir ji gali visai neprinokti. Geriausiai rezultatai gauna am sėjant, klevams ir ievom s pradėjus žydėti. Tai dažniausiai būna gegužės mėn. pirmoje pusėje. Ankstyvesnių metais galima sėti gegužės pradžioje. Mažesniu oro atšalimų sojos daigai nebijo, todėl turi būti sėjama žymiai anksčiau už daržo pupeles (šabalbonus).

Sėjos tankumas. Lietuvos sąlygose, siekiant gauti didesnių derlių iš ha, soja turi būti sėjama duodant tarpus tarp eilių 40 — 50 cm ir eilėse per 10 — 7 cm.

Iš retesnių pasėlių gaunami mažesni derliai iš ploto vieneto, bet gaunamas didesnis vieno augalo sėklų skaičius. Todėl turint mažai sėklų ir norint jas greičiau padauginti, tenka sėti rečiau — per 15-20 cm eilėse. Retai pasėjus iš vieno augalo lengvai gaunama iki 50 — 80 sėklų.

Sojos sėja paprastai atliekama kaip ir pupelių. Sėjant darže, padaromi su ženklintoju grioveliai ir sėjama po 1 — 2 sėklas per nustatytą tarpat. Giliaukai 3—4 cm sėtin negalima, nes dygstant soja iškelia i žemės paviršių sėklaskiltis, todėl, kiek giliai pasėjus, neįstengia sudygti.

Pasėlių priežiūra sojos kultūrai yra ypač svarbi sėjant ją kiek sunkesnėse dirvoose. Dar nesudugusiai sojai būna labai kenksminga suplakta žemė ir su-sidariusi žemės paviršiuje pluta, kuri

turi būti tuoju atsargai naikinama. Sojai sudygus, jos priežiūra sudarys protarpių purenimas ir piktžolių ravėjimas. Soja labai nemégsta supuolusios žemės, todėl augimo pradžioje (iki 15 — 20 cm aukščio) žemės purenimas turi būti atliekamas po kiekvieno lietaus. Plutos naikinimas žymiai padidina sojos derlių. Vėliau soja greit pašoksta, turi dauglapų, kuriais uždengia protarpius ir tolimesnio purenimo nereikia. Jei soja bus pasėta tankiau ar lizdais, tai retinimas turi būti atliktas tuo metu, kai pasirodo pirmieji tikri lapeliai. Kenkėjų soja Lietuvoje beveik neturi, auga sveika ir šiuo atveju augintoju sudaro mažai rūpesčių.

Derliaus nuėmimas. Mūsų sąlygose prinokstančios sojos veislės prieš subrendimą numeta lapus. Prieš tai jos labai pagelsta. Tai yra ženklas, kad soja baigia prinokti. Lapams nukritus, soja nuimama renkant augalus ar nupiaunant su dalgiu. Sudorota soja surišama nedideliais pundeliais ir sustatom lauke, kad pradžiūtų. Žymiai geriau yra sudėti sojā žaginiuose, kur daug greičiau ir vienodžiai išdžiūsta. Sausa soja sugabenama į pastogę ir, sukius į maišą, lengvai gali būti iškulta kultuvais ar spragailais.

Prisilaikant aukščiau minėtų sojos auginimo taisyklių, ji kasmet prinoksta ir gaunami gražūs derliai. Daržo sąlygose iš 1 kg pasėtų sojos sėklų lengvai gaunama 15 — 20 kg sojos pupelių.

Dipl. agr. Z. Mackevičius.

Kaip sodinti daržovių daigus

Nuo tinkamo daržovių daigų pasodinimo daug priklauso ir būsimasis derlius. Nepaisant šio darbo paprastumo, vis tik daugelio daržovių daigų sodinimas atliekamas netinkamai.

Daržovių daigai sodinami tada, kai jie turi keturis, šešis normaliai išsvyčiusius lapus. Prieš rauant daigus iš inspekto ar lysės pirmiausia reikia žemę gerai palieti vandeniu. Paaisčius daigai netai greit vysta ir prie daigų šaknų lieka daugiau žemės.

Daigus iš lysės ar inspekto negalima rauti už lapų, o reikia juos kastuvu ar ranka išskelti su visomis žemėmis. Rauant pomidorų ir agurkų daigus apie šaknis turi likti ypatingai daug žemės.

Sodinant kopūstines daržoves, esant sausam orui, patartina daigų šakneles pamirkysti molio ir karvių mėšlo mišinyje. Sodinant svogūnų ir salierų daigus, jų lapai sutrumpinami; kitų daržovių daigams lapus trumpinti nereikia.

Sodinant daržovių daigus reikia žiūrėti, kad daržovių daigai būtų pasodinti reikiamu atstumu ir tiesiomis eilėmis.

DILGELIŲ ARBA BALANDŲ SALOTOS

Imti 25 g dilgelių, 25 g balandų, 1 šaukšt. krienu, žiupsnelį svogūnų laiskų, druskos, cukraus, rūkšties pagal skoni, 1 tryni.

Lapelius nuplauti, vandenį išspausti, supiaustyti. Trynį gerai ištrinti, prieskonius susmulkinti ir viską drauge sumaišyti.

Dilgėlės turi būti jaunos, gležnos, nes vėliau darosi aštros. Truputį senesnės tinka troškinimui.

DARŽOVIĖS „PIKTŽOLEΣ

Sveikinam Aldutę žvalią,
Merguželę nemiegale! —
Ji jau daržą apsodino —
Bus gausybė vitaminų!

Pažiūrékit, kokios gražios
Išpurentos daržo ežios,
Jos kaip šniūras tiesios, lygios —
Džiaugsis augalas sudygė!

Né sklypelio tuščio, dyko
Ji šiaisiai metais nepaliko —
Nepristigis užtat daržovių
Ir i stala ir į lovį!

Cia svogūnai štai prie tako,
Ten už jų ežia česnakų,
O tenai salierai, porai —
Prieskoniu bus pagal norą.

Cia į žemę išpurenta
Ji pasėjo morkas Nanto,
Už jų salotos želia —
Vitaminų bus ik valiai.

Preš saulutę palei tvorą
Pasodinti pomidorai,
Ten kopūstų ilgos eilės,
Cia ridikų ežios dailios.

Ten Egipto burokėliai
Lapelius rausvus pakelę,
Cia arbūzai, ten agurkai,
O tenai pipirai turkų.

Va, pupelės, žirnai, pupos —
Tau iš džiaugsmo šypsos lūpos,
Nuotaika skaisčiai nušvinta —
Daug prisėta, prisodinta!

Ateitis kažkaip šviesėja:
Piaus juk tas tik, kas pasėjo —
Ir suaugusiam ir vaikui
Bus ik valiai valgio sveiko.

Laimins Dievas daržą trąšų,
Duos jis derlių gausų, našų —
Rudenį pilni bus rūsių.
Ziemą bado nepajusi!

Oi, kaip greit mūs dienos bėga!
Tik apleisk tu mažą diegą,
Nežiūrėk jo dieną kitą —
Žybt ir piktžolės apspito.

Tu atbėgi nusigandus:
Usnys, žliugės ir balandoms
Jau visas ežias apgule —
Sušunki tik „o, Dievuli!“

Stovis piktžolės suželė.
Ieškai morkos, ridikėlio,
Puoli prie ežios špinatų —
Jų nė ženklo nesimato!

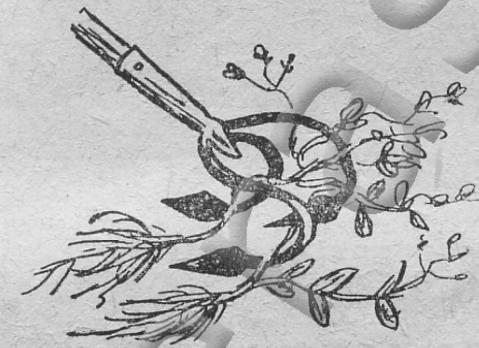
Miškā piktžolių praskleidus,
Ima niauktis tavo veidas:
Tavo ieškoma daržovė,
Kaip išdygo, taip ir stovi!

Laimė, kad laiku atbégai:
Liūdna tai, kuri prameiga,
Piktžolėm kovos neskelbia —
Visą daržą jos nustelbia!

Jei daržovės neravėtos,
Nekokie bus žiemą pietūs,
Nes kopūstų ir burokų
Visą laiką jausim stoką.

Bet per žiemą sausą duoną
Grauš tiktais ne mūs Aldona —
Ji per dieną ilgą, gražią
Nuravės ne vieną ežią!

Jos daržovės, taip sukrutus,
Sužaliuos tarytum rūtos,
Augs jos šviesiai nusiteikę —
Mums gi to tik ir tereikia!

Nuravėjus daržą žalia,
Nepalik likimo valiai:
Va, Aldutė ji paliko
Ir, žiūrėk, kas atsitiko.
Gelsta štai agurkai, krapai,
Emė vyst ridikų lapai,
Griežčiai, runkeliai pasvire
Ir kopūstai lyg apmire.
Pasakykit, ko čia stinga,
Kad daržovės taip sustingo?
Paprastai jums išsireiškus,
Reikai visai čia — aiškūs.
Išpurent reik žemės plutą,
Negailėt vandens ir srutų,
Apkaupyt reik kaupiamuosius —
Vėl augis daržas išsijuosęs.

Šitaip ežias sutvarkius,
Jūs daržovės vėl bus smarkios,
Saknys gaus drėgmės ir oro,
Vėl pajus augimo norą.

Mégsta daržas darbščią ranką,
Myli, kas dažniau ji lanko:
Ten, kur daržo neužmiršta,
Ežiose daržovių tiršta.
Tik tada daržovės auga,
Jei prižiūri jas ir saugo,
Vešlios jos tada ir žalias,
Akyse i viršų kelias.

Kas i jas ranka numoja,
Atsiranda tuo pavojai,
Tau kitur šiek tiek uždelsus,
Puola jas kenkėjai smalsūs.
Ant kopūstų ir ridiku
Atsiranda daug graužikų,
Šokinėja vikrios spragės,
Lapelius sau graužia smagios.
Joms laiku paskelbus karą,
Tu apginsi savo gerą —
Susigiebsi pavėluotai,
Likis be lapų nuogi kotai!

Ant daržovių pastebėjus
Tuos nenaudėlius kenkėjus,
Tau pravers pelai ir suodys:
Pabarstyk — nebesirodys.
Ta, kuriai daržovės rūpi,
Išpurens žemele rupia,
Jas sausros metu palaistys,
Piktžolėms neduos ten veistis.
Daržas už ši darbą stropu
Duos jai derlių šimteriopą,
Jo pakaks lig derliaus kito —
Linkim gero appetito!
O prasnaudusiai sezona
Žiemą graužt reiks sausą duoną.
Ir pačiai jai ir šeimynai
Reiks badaut be vitaminų.

Turint daržą pavyzdingą
Vitaminų mums nestingu,
Valgis įvairus ir sveikas —
Vaikščiok puikiai nusiteikus!

Šeimininkė ir seneliai

Kas bus toks greitas kaip jaunystė? Rodos, nė apsidairyti nesuspėjai, o žiūrėk — jau plaukai apšarmoje, akys jau nežvelgia paklusio čiulbėti vieversėlio, rankos nebepavaldo dalgio ir širdis nesuplaka greičiau, išgirdusi armokos garsą. Rodos, tik vakar jodinėjai ant laždos, o šiandien ta lazda jau labai reikalinga senatvės paramai.

Augti, senti ir mirti — neišvengiamai kiekvieno dalia. Apie tai, rodos, ir kalbėti nevertėtu. Deja, pats gyvenimas parodo mums senatvę tokią skurdžią, dažnai apleistą, pašiepiamą ir nelaimingą, kad pro visa tai negalima tylomis praeiti. Kiek daug rasisme žmonių, kurie visa gyvenimą sunkiai dirbe, varge, išaugine gausias šeimas, senatvėje lieka visų pamiršti, ligose neprižiūrimi, vaikų ir vaikaičių pašiepiami. Teisybė, yra įstatymu, kuriais tévai gali iš vaikų išreikalauti tinkamą išlaikymą, tačiau įstatymo raidė neįmokys mylėti, o be meilės paduodama duona nebus skani, be meilės paklotą lova nebus patogi...

Senelis daugeliu atžvilgiu panašus į vaiką. Kaip vaikų, taip ir senųjų priežiūra rūpintis neišvengiamai tenka moterims. Taigi, ką moteris — šeimininkė gali ir privalo padaryti, kad jos globoje esantieji seneliai jaustisi laimingessni.

Pirmiausia — seneliai turi turėti savo gyvenimo pabaigai ramų ir šiltą kampą, kuriame galėtų pailsėti po visų gyvenimo darbų. Apie tai, žinoma, reikėtų pagaloti anksčiau, namus statant. Jau tada reikėtų numatyti vietą ne tik seklyčiai, kurioje bus apšokamos vestuvės ir apgeriamos krikštynos, bet ir nedidučiam kambarėliui, kuriame bus galima ramiai gyventi senatvėje. Žinoma, tai nereiškia, kad i tokį kambari, lyg į kalėjimą, reikia uždaryti senius. Tai būtų nežmoniška. Senieji, jei tai bus iš ūkio, visą gyvenimą dirbę, ji tvarę, ir vėliau domisi to ūkio gyvenimu, darbais, perkamais įrankiais ir parduodamais gyvuliais. Jie mėgsta girdėti ir dalyvauti visuose pasitariamuose. Ne visada bus galima išpildyti jų patarimus, tačiau visados galima jų išklausyti, tyčiomis neerzinant ir nedarant priešingai tik todėl, kad senieji to, norėtų. Juo toliau, juo labiau senieji tolsta nuo visų kasdieninių ūkio rūpesčių ir ateis diena, kada jie labai pasiligs ramybės ir vienemos, kur vaikučių netrukdomi galėtų kalbėti ražančiu, paskaityt maldaknygę, prigulti poilsio dienos metu, peržiūrėti negausius turimus daiktus. Tada atskiras kambarys bus jiems nepamainoma dovana. Žinoma, nė kalbėti nereikia, kad toks kambarys turi būti ne kamaros kambaris, bet šviesus, sausas, apkūrenamas. Tokį kambarį išsiruošti, žinoma, geriausia tada, kai senatvė dar toli...

Daugelis tévų ūki pavesdami vaimams, išsirašo išimtinę. Ja naudojasi paprastai tol, kol esti gyvė senelė ir kol ji pajégia pati ruoštis. Dabar namų šeimininkė — dukteriai marčiai —

prasideda sunkus egzaminas, kuris turi parodyti, kiek ji turi meilės, supratimo, atjautimo ir kitų gražiųjų širdies ypatybių, kurios puošia moterį. O rasisme ne vieną šeimininkę, kuri visai lengva širdimi paduoda katei šilto, tik pamilsto pieno, bet kai tenka duoti su-tartą litrą pieno senelė — jos rankos dreba. Ji atsemia nebalintos sriubos seniams, nes — jie juk gauna savo litrą pieno, taigi gali užsibaltinti patys... O jeigu užbalintos sriubos likučius ji išpila gyvuliams, tai tas jai atrodo visai paprasta... Ji mato, kaip godžiai senelė žiūri į kepamą blyną, bet tyčiomis jo nepasiūlo, nes — ji pati gali pasikepti. Šviežias ragaišis, prapiautas sūris, šviežiai susuktas sviestas, iškopinėtas medus — viskas suvaikėjusius senelius vilioja nematyti ir neragauti skanumu, o tačiau šeimininkė retai ištengia nugalėti savo išsispypimą, savo išsispypimą, kad čia ne tavo, bet mano... Labai dažnai, net be blogos valios, o tik senųjų nesuprasdami, vieno ar kito mažmožio nepasiūlo. O tuo tarpu seneliam dažnai brangiau yra ne pats daiktas, bet pats pasiūlymas, kuriuo jie pajunta vaikų meilę, atiduma, užuojaudautą. Pirmu požvilgiu tai yra smulkmenos, visiškai nevertos dėmesio, tačiau kaip tik nuo šių smulkmenų daugiausia pareina geras ar blogas šeimos sugyvenimas.

Nepalyginamai pasunkėja tiek senelių, tiek šeimininkės gyvenimas tada, kai seneliai suserga ir nekelia iš lovos, ypačiai jei tokia liga užtrunka ilgesnį laiką. Aišku, tada reikia ir kantrybės ir atsižėjimo, bet viso to turime savyje surasti, jei norime pačios sulaukti raimios ir šviesios senatvės.

Kokios gi priežiūros jie reikalingi? Pirmiu pirmiausia — ramybės, nedrumščiamos vaikų riksmo, barnių ir pan. Antra — švaros. Kiekvieną rytą privalome surasti kiek laiko senelių priežiūrai. Drėgnu rankšluosčiu nūšuostyt veida ir rankas, laikas nuo laiko apkarpysti nagus, nukirpti plaukus, nuskusti barzdą, perkloti lovą, laiku pakeisti baltinius — juk tai taip paprasta ir nesunku. O tačiau šita priežiūra pati ligoni padaro švarą ir malonū. Gyvis, ropojas per ligonio lovą, yra didžiausia gėda ir pasmerkimas šeimininkėi.

Labai palengvina ligonio slaugymo darbą kai kurie įrankiai. Taip pav., tam tikras indas, kada ligonis pats nepajégia išlipti iš lovos. Taip pat prie lovov pastatytas staliukas su vandens stikline, kurią pats ligonis galės pasiekti, leis šeimininkai ir ilgesniams laikui pasitraukti nuo ligonio.

Daug nemalonumų sudaro ligonio rūkumas. Aišku, tai blogas iprotis, tačiau būtų žiauru seneliui atimti jo pypkę. Nuo rūkymo atprasti senatvėje jau ne laikas. Geriau palikime jam jo mielą pypkę, dargi prikimškime ja, jei jis pats to nepajégia, o geriau pasitenkime, kad rūkymą mestų vyras ir i jį

neįprastu vaikai. Prie lovos padėta spiaudyklė su smėliu ar vandeniu rūkančio ligonio spiaudymą padarys ne taip jau nemalonu.

Savaime suprantama, kad ligoniu labai prailgsta dienos ir naktys lovoje gulint. Būtų labai gražu, jei bent sek-madieniais tą laiką sutrumpintume pa-skaitomu laikraščiu ar knyga, jei bent retkarčiais pasėdėtume prie jo lovov su mezginiu, siuviniu ar rateliu. Nereikėtų drausti ir kaimynams lankytis, jei tik ligonio tai nevarigna.

Ypatingo dėmesio reikėtų kreipti į vaikų elgesį su seneliais. Tenesitiki vaikų pagarbos ir meilės tie tévai, kurie nesudraudžia vaikų, besišaipančių iš senelių bejégiškumo, iš jų nenulaikomo šaukšto, iš drebančios eisenos ir pan. Ipratę tyčiotis iš senelių, jie tyčiosis ir iš pasenusių tévų.

Jaunystė praleikia kaip vėjas, o senatvės dienos slenkia pamažu ir nuobodžiai. Visai suprantama, kad jos nusibesta ir pačiam seneliui ir tiems, kurie juos turi prižiūréti. Tačiau ką gelbés, jeigu prikaišiosi, barsi, ko jis nesiskubina apleisti ši pasaulį? Juk tai ne jo valioje. O tokiai prikaištai apkartina ne tik senelio gyvenimą, bet ir mūsų pačių širdyse palieka karčių nuosėdų, kurios nuodyte nuodija gyvenimą ir laimę.

Ne su saule gyvensime visi. Diena po dienos slinks — ir mes atsidursime senatvei įrengtame kambarėlyje, visiškai priklausomos nuo tų, kuriuos išaugino-me. Ir būkime tikros — mūsų vaikai mums darys taip, kaip dabar mes sa-votévams darome. Juo daugiau meilės ir gerumo turime savo tévams, juo daugiau jo patirsime iš savo vaikų. Si-ta mintis irgi turėtų prisidėti prie se-natvės palengvinimo.

O. G.

Gražūs ir praktiški rankšluosčiai

Štai jau atejo saulėtos pavasario die-nos, beveik kiekvienoje pirkioje dūzgiai staklės: audžiamos baltosios drobės, aš-tuonyčiai, rankšluosčiai ir kt. Iki šiol daugiausia buvo įprasta austi rankšluosčius ruoželiniu arba atlasiniu būdu. Tokie rankšluosčiai yra gana gražūs, stip-rūs, bet šluostytis ne visai praktiški, nes tokiu audimo būdu austas rankšluostis išeina labai ketas ir blogai sugeria van-denį. Geriausia rankšluosčiams parinkti tokį audimo būdą, kur siūlai laisvesni, rečiau susipyne.

S. Bacevičiūtė

Dviginiai megzti drabužiai

Lietuvės iš senovės mėgo drabužius pasigaminti pačios iš mūsų krašte išauginamų linų ir vilnų. Buvo audžiami margi ir raštuoti audeklai drabužiams ir mezgami dviginiai mezginiai. Ypatingai žemaitės mėgo puc̄tis raštuotais mezginiais. Buvo mezgami ne tik vilnoniai, bet ir lininiai dviginiai mezginiai.

Dabar, kai pirkinių drabužių nebe galima gauti nusipirkti, naminį drabužių gamyba labai pagyvėjo. Dienos metu šeimininkės staklėse audžia drabužiams audeklus, o vakarais mezga megtinius, sukleles, kojines, pirštines iš kt. Šis laikas yra svarbiausias pavariniams ir vasariniam drabužiams sutvarkyti.

Daugelis galvoja, kad megtiniai drabužiai dėvimi tik žiemą ir mezgami tik iš vilnonių siūlų. Megtiniai drabužiai dėl savo tašumo ir lengvumo dėvimi vienais metu laikais.

Daugelis moterų neturi staklių ir negali išsiausti naujų drabužių. Be to, drabužiams austi reikia turėti nemaža verpalų, o tuo tarpu iš vieno, kito siūlų kamuolio galima drabužius nusimegti arba nusinerti.

Jei neturima naujų vilnonių ir lininių siūlų, reikia išardytis senus megtinius ir kitus apdėvėtus rankdarbius, gautus siūlus išplauti ir iš jų megtis sau ir šeimai reikalingus drabužius. Siuo metu ne kiekviena moteris turi pakankamai vienodų siūlų, dažniausiai vienas kamuolys vienos spalvos, kitas — kitos, trečias — trečios. Bet sumani moteris iš tokų skirtingu siūlų gali numegzti puikiausią spalvotą drabužį.

Lininiai megzti drabužiai

Vasarai mezgami lininiai drabužiai gali būti iš natūralių lininių siūlų, baltintų ir spalvotų. Mezgamos lininės suknėlės, palaidinės, vyru kiauraraščiai marškiniai ir vaikų drabužėliai.

Berniukui megzinis mezgamas iš tamšių ir šviesių lininių siūlų, o kelnaitės iš natūralių ir dažytų gijų. Mergaitei suknėlė mezgama iš natūralių ir pusiau baltintų lininių siūlų, raštais įmegzti spalvotų gijų. Lininės kojinės mezgamos dviginių arba kiauraraštės.

Mezgimo ir nérimo būdai.

Mezgimo ir nérimo būdų yra labai daug ir įvairių. Drabužiams megzti reikiā pasirinkti pačius praktiskiausius. Vienšpalviui mezgimui tinkta įvairūs korėti, klotiniai, perliniai ir kiauraraščiai būdai. Mezgant dviginię, mezgimo dalį tenka megzti iš geriosios pusės geruoju mezgimo būdu, iš blogosios — išvirkšiuoju. Pradedant megzti megtinio pradžią ir rankoves, visuomet mez-

gama: dvi akis geruoju, dvi — išvirkšiuoju mezgimui, kad mezginio pradžia nesiriestų ir geriau tvstu. Pradedant megzti suknėlės apačią, pasirenkamas toks mezgimo būdas, kuris nesiraito, t. y. mezginio kraštas neužsiriečia į viršų. Čia tinka klotiniai ir perliniai mezgimo būdai. Neriant vašeliu, nérimo būdai imami tik tokie, kurie neturi ilgų kilpų.

Mezginių raštai.

Mezginių visuomet be mezgimo būdų dar mēgstami pažairinti raštais. Seno-

vinių mezginių raštų turime labai daug ir įvairių. Tie raštai turi ir savo vardu pédelés, kriputes, spurgučiai, tulpelės, gėlelės, dēmelės, kryželiai, dobilėliai, vingučiai, balandėliai ir t. t. Labiausiai mēgstama megzti smulkesniais raštai esti lengviau megzti ir mezgino apčioje neliuka ilgų, palaidų siūlų. Jei raštai stambesnis arba tarpe raštu būna dideli tarpai, kad blogojoje pusėje nepasiliktu palaidų — padrikų siūlų, mezgant abu siūlai — dugno siūlės siūlės — turi būti suvejami, t. y. vienas apie kitą apsukami.

A. T - nė

Vaikai ir švara

Rūpintis vaikų švara yra ipareigojami tėvai ir mokyklos. Bet ne visi tėvai vienaip vertina švaros reikšmę. Todėl ir mokykla dažnai turi visiškai be reikalo pakelti daug vargo ir rūpesčio, kol vaikai ipranta į mokyklos švarą ir tvarkingumą. Tėvams kartais net keista, kam mokykla tiek daug kišasi į jų vaikų švaros reikalus. Jie dar negali niekaip suprasti, kad dėl švaros stokos naikinama tiek vaikų, tiek ir mokytojų sveikata. Todėl ir tėvams jau laikas būtų galvoti apie tas priemones, kurios ne tik nežalotų vaikų sveikatos ir jaunatvės džiaugsmo, bet keltų jų dvasios nuotaiką, darbingumą ir ugdytų sveikatą, kuri yra visokeropas mūsų pažangos ir gerovės pagrindas ir šaltinis. Tik sveikose sąlygose augdamas, vaikas gali gerai jaustis, būti geros nuotaikos, stiprus organizmo ir geriausiai gali dirbtai bet kurį darbą. Geros sveikatos stoka gali būti visiškai rimta bloga vaiko mokymosi priežastis.

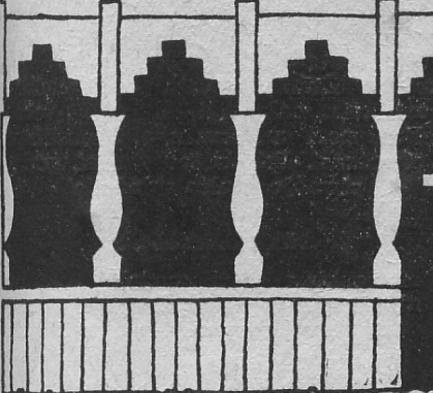
Kad tarptų geri šeimos ir mokyklos santykiai, šeima visu nuoširdumu turi dėtis mokymo ir auklėjimo darban, rodydama daugiau geros valios ir širdies mokyklos gyvenimo reikalų supratimui.

Mokykla į vaikų švaros auklėjimą ir higieniško gyvenimo išročių sudarymą visuomet kreipia labai didelį dėmesį, pabrėžtinai reikalaudama, kad vaikai prieš kiekvieną valgi plautų rankas, ryta švarai praususti, išsivalytų švarai dantis, panages, būtų trumpai nusikirpę plaukus, kas savaitė mainytų skalbinius ir taip toliau. Nors mokykla ir daug deda pastangų, norėdama pakelti vaikų švarą, vienok dar labai daug vaikų ateina rytais visiškai nesiprause, ilgais plaukais, juodais skalbiniais ir panašiai. Dėl vaikų švaros reikalavimų mokykla daug kur turi susikirsti ir su

jų tėvais, kurių švarai šeimose taip daug kas prikiština. Čia mokykla turi iš tikrųjų nugalėti daug sunkumų, kai tėkina tėvus, kad jų vaikai turi prisitaikinti prie mokyklos gyvenimo sąlygų ir išrastos tvarkos, kuria grindžiamas sveikas mokymo ir auklėjimo darbas mokykloje. Ypač daug kur mokytojai turi didelio vargo, besiginčydami su mokinį tėvais dėl apavo. Dauguma mūsų vaikų, ypač kaimo, į mokyklas eina su klumpėmis, kurios paprasta nepripiąsta elementariausią higieną reikalavimų. Su jomis į mokyklą atnešama daug purvo, žemiu ir įvairiu įvairiausiu nešvarumui, koki kur begali tūbūti. Didelė dalij tū nešvarumui sugeria į plaučius vaikai ir mokytojas, kas, abejojimo, neina nei vieniems, nei kitoms tėvams įsiveikatą. Bet kaip sunku ištekti mokinį tėvus, kad reikia naudoti tokiomis priemonėmis, kuriosapsaugytų jų vaikų sveikatą nuo suirimo, įvairių ligų ir pan. O tokiu prieinomių, kurios visiems prieinamos, nežiūrint į turtingumo, yra nemaža. Kad vaikai su klumpėmis ar basi klasėje žiemėmetu nevaikščiotų, galima įsitaisyti meztas arba siūtas naginaitės. Tačiau vaikai klumpes palieka mokyklos drubinėje, o klasėje švarai vaikščioja su naginaitėmis. Taip lieka švari klasė, be to, išvengiama nereikalingo bildes triukšmo. Tokios naginaitės įsitaisytė visose mokyklose iš tikrųjų nieko nikaštuotu, nes jas patys vaikai lengvai pasidaro darbelių pamokų metu, o nokia tik trupučio medžiagos. Ta pati švaros priemonė, jau daugelyje mokylių sėkmingesnai naudojama ir duoda tūrai gražių vaisių, nes tuo pačiu įpanojami ir vaikai rūpintis mokyklos švara ir tvarkingumu.

Mok. J. S.

SODŽIAUS ARCHITEKTŪRA

Nameliai, mano brangūs, man visur patogu, bet niekur nėr tiek laimės, kaip po jūsų stogu.

Ritmingumas yra esmingas sodžiaus architektūros bruožas. Jis pastebimas visoje statyboje: plane, architektūrinėmis dalių kompozicijoje ir ornamentų formose. Ritmingumas į statybą bus persidavęs iš gamtoje matomo ritmo. Ritmas sodžiaus aplinkoje kasdien pastebimas ir sutinkamas: ritmingai linguoja vėjo pučiamas medis, ritmingai banguoja javų laukas, ritmingai plaka širdis, todėl ritmingai derinasi architektūrines formos ir ornamentai.

Simetrija pastebima plane ir formų derinime. Pailgas keturkampis gyvenamas namas su dviem lygiais galais ir dviem skersinėmis kapitalinėmis sienomis, dalijančiomis jį į tris dalis, yra tipingas mūsų sodžiaus statybai.

Taip pat visur pastebimas dominuojantis simetriškumas langų išdėstyme ir išorinėse namo formose. Dažnai langui anga kertama sienoje ne todėl, kad būtų praktiškai reikalinga, bet tam, kad sudarytų namui simetrišką vaizdą iš orų.

Dekoratyviškumas yra vienas iš būdingiausių sodžiaus statybos bruožų. Mūsų sodžiaus dailidė nemegsta tūščių architektūrinėj plokštumų ir jas pajavirina visokiu pagrąžinimų formomis bei ornamentais. Namo išorinei išvaizdai pajavirinti dažnai statomas gongos ir dekoruojamos visokiu ornamentų formomis. Gyvenamojo namo statyboje išpiaustymai ir ornamentika neperdėta, nenustelbia daikto formos, pritaikinta medžiagai ir konstrukcijai, tai yra esmingas mūsų sodžiaus statybos bruožas.

Sodžiaus statyboje užtinkame šias megiamiausias ornamentų formas: geometrines, augalų, gyvūnų ir dangaus kūnų. Geometrinis ornamentas, patsai seniausias ir dažniausiai statyboje vartojamas, yra šiu formų: dantukų, eglulių, lankelių, trikampių, rombų ir kitokių. Iš augalų vartojama stilizuota tulpių. Iš gyvūnų ir dangaus kūnų užtinkama: stilizuotos arklių ir gaidžių galvos, Saulė, mėnulis ir žvaigždės.

Gonkos labiausiai megiamama puošti ornamentais; čia sodžiaus stalius įdeda visą savo meninį sugebėjimą ir kūry-

bingumą, todėl taip ir ivairuoja mūsų sienų formos bei jų pagražinimai.

Taip pat visaip išpiaustomas langų palangės, langinės, pastogų šotrinos; išmarginamas lentomis apkalamas skliautas ir durys. Išpiaustymu yra labai ivairių, dažnai atskiro krašto vienos turi savas megiamas formas bei ornamentų tipus.

Gyvenamo namo plano raidoje aiškiai matyti sodžiaus kultūros ir civilizacijos tarpsniai. Gyvenamas namas savo formas keičia labai iš leto, kartu su bendra krašto ūkio pažanga. Apvalios formos gyvenamą palapinę pakeičia keturkampę rastų sienoms pastogę. Pastoge — dūminė pirkia, kuri tik toliau plečiama pristatant priemenę ir kamara. Dviejų galų namas jau vėliau skirstomas patalpomis pagal atskirą jų paskirtį. Toliau stengiamasi išnaudoti visą namo architektūrinę erdvę — pradedamos statyti salkos.

Mūsų sodžiaus gyvenamo namo plano forma visada sutapusi su gyvenimo reikalavimais. Ji turi savyje tipišką lietuvišką originalumą kompozicijoje ir proporcijose.

Su ūkine pažanga keičiasi ir tobulėja namo planas, kartu tobulėja architektūrines jo formos ir ornamentai. Mūsų sodžiaus statyboje būdinga ir ivairi stogo formų raida. Sutinkamos šios įdomesnės stogo formos: trikampinis prizminis iš galo nuožulniai nupiautais galais arba laužama iš galų ne ištisai, o $\frac{3}{4}$ arba $\frac{3}{4}$ aukštumė prie šelmens, paliekant čukurą. Pradėjus statyti pirkiose krosnis su dūmtraukiais, stogai nuo šelmens laužiami, paliekant trapezinės formos skliautas arba laužama žemiau, darant prie šelmens trikampinių čukurų ir apačioje laužto stogelio paliekamas trapecinės formos skliautas. Vėlesnais laikais pradėta statyti stogai trikampiniai, nelaužiant jų galų. Stogų aukštumas dažniausiai daromas lygus sienų aukštumui arba pusei namo platumo.

Gonkos statomas ne tik dėl grožio, bet ir praktiškais sumetimais: pajavirina gyvenamą namą, apsaugo jėjimą nuo oro atmainų, atsiranda patogi vieta praleisti trumpą poilsio valandėlę. Pradėjus gyvenamus namus statyti su dviem jėjimais, taip pat ir gonkelės daromos iš abiejų šonų: vienos gražesnės — stiklinės — paradiniam jėjimui, kitos paprastos medinės.

Taip pat įdomiai dirbamos ir durys.

Pradėjus gynenamame name statyti krosnis, iš priemenės ir lauko pusiu durys daromos dvigubos, dviejų lentų sluoksniu. Viena durų pusė iškalinėjama lentomis eglutės, rombų ir stačiakampių formomis, kitoje pusėje lentų eilė suleidžiama vertikaliai. Dvigubos durys yra sandarios ir gerai laiko šilimą.

Sodžius su medžio statyba nuo seniausiu laikų yra suaugę. Medinis gyvenamas namas laikomas sveikiausiu ir patogiausiu. Tokia pažiūra į medinį gyvenamą namą yra užsilikusi dar iki šių dienų. Seniau, kada buvo užtenkamai miško medžiagos, nebuvo reikalo rūpinis kitomis medžiagomis, nes iš rastų galima greit ir paprastai sukirsti sienas.

Statyti gyvenamus trobesius iš plytų sodžiui visą laiką buvo ir yra nepriename. Dabar, labai sumažėjus krašto miškingumui, iš rastų sienų nebeturėtume nerti. Mūsų vienkiemiu atstatymui iš pagrindų reikia susirūpinti mūrinės statybos klausimais, nes kiaip greit pristigisime medžio ir stalių darbams.

Mūsų sodžiaus statyba sudaro savo architektūrinę problemą: plano, formos ir vykdymo atžvilgiu. Šiai statybos problematikai spręsti reigia gerai įsiujausti ir suprasti tipingą charakterį. Negalima paneigti mūsų sodžiaus šimmečiais kurtų gražių architektūrinė formų ir pasireiškusių skirtingu individualių statybos bruožų: proporcingumo, ritmingumo, dekoratyviškumo, originalumo ir paskirų statybos tradicijų. Visa tai mūsų sodžiui yra sava, suaugę gelmėse su jojo charakteriu, ir tai jo statybą skiria nuo kitų kraštų.

Šių dienų architektas, projektuojantis ir statantis sodžiaus gyvenamą namą, turi pažinti tuos esmingus statybos bruožus, taip pat šių dienų sodžiaus ūkinį gyvenimą, civilizacinių bei kultūrinį jo lygį ir permatyti pažangos galimumą bent 80 metų pirmum.

Sodžiaus gyvenamui namui statyti netikslu būtų ruošti keletą projektų, taikant juos tik ivairiems ūkių didumams ir architektūrines jų formas pagražinant iš ivairių krašto sričių sumaišytais ornamentais. Toks projektaivimas ir statymas pagrinduose būtų miesčioniškas ir svetimas mūsų būdingai sodžiaus statybai. Mūsų sodžiaus architektūra turi dideli amžiaus kurtą tradicinumą, pasireiškusį savomis statybos formomis, kurios éjo ilgą evoliucijos kelią drauge su sodžiaus civilizacine ir kultūrine pažanga. Architektūrinė forma tobulėjo kartu su bendru gerovés kilimu, bet visą laiką išlaikė savo originalumą, ją sodžiaus architektas vis mokéjo atnaujinti.

Šių dienų architektas šias mūsų sodžiaus gyvenamo namo projektavimo ir statymo problemas būtinai turėtų pažinti. Architekto rankoje senas statybos originalumas turėtų atsinaujinti formoje ir turinyje, bet praduose turėtų likti būdingai lietuviškas.

Inž. arch. P. Jūrėnas

Vieną gražią vasaros naktį

Iš naktinių peteliškių veiklos

Peteliškė savo nerūpestinga veikla nusipelnė ko palankiausių atsiliepimų poeziros ir vaikų knygose. Girdi, mano svajonės it drugeliai laksto nuo gėlės ant gėlės. Pagyvenusi poetė atsidūsta savo eilėraščiuose: Aiman, kai buvau jauna ir éjau lenktynių su peteliškėmis. Mūsų Čiurlionis, o paskui ir Simonis savo svajingose drobėse tai šen, tai ten paleidžia viršum dausų pievų peteliškė. Koks gi, pagal-

liau, rojus, jeigu tenai negyvens tie vaivorykštiniai skrajūnai!

Mūsų šiaurės blankioje padangėje nėra tiek spalvų, kaip atogražose, kur peteliškių sparnai teikia žiūrovui daugiau varsų, negu jų turi pats sultingiausias dailininkas arba didžiausias pasaulyje cheminis fabrikas. Štai kaip aprašinėja drugių puotą Ceilone gamtininkas R. H. Francė:

— Koralų rifuose žvilga šviesiu auksu rudosios Euplojos, kurios taip jaukios, kad dažnai nutūpia žiūrovui ant rankos arba nosies. Apie vidurdienį peteliškės pradeda pasiuteliską šokį: svaidingai sukasi oras, visur matai tiktais gyvenimo džiaugsmą. Tarytum pasigérusios šviesos, karščio ir gėlių nektaro, peteliškės didžiuliais debesimis leidžiasi į pajūri. O drabužiai! Turkiso mėlynas, mašasto lėlijinis, auksas, smaragdo žalias ir ugnies purpuras. Tačiau senmiskyje viešpatauja žydriai mėlyna ir žalia mada. Vienos peteliškės tingiai linguoja ant skaisčios gėlės žiedo, kitos karpytais posūkiais lekioja ore, kitos zvimbia strėlės greitumu...

Tačiau nenusiminkime, ir mūsų palšame akiratyje karštą pavasario dieną akis džiaugsmo turi iki valiae, nors ir mūsų peteliškės retai žvilga auksu arba kitais brangakmeniais. Lietuviškos pievų margasparnės savo spalvų saikingumu ir skoningumu patenkina ir labai išlepusio dailininko vyzdį.

ILSÉKIS, GRAŽUOLE!

Kamgi tokbai balius? Ir dar karo metu, kada visi metasi į kukluma. Peteliškių šeimoje savo rūbine spinta rūpinasi labiau natinėliai, negu patelės.

Atseit, vyrai neturi vargo su savo žmonomis, kurios nepalenkiamos, kada rengiamas prašmatnus balius arba šiaip viešas pasirodymas:

— Arba suknele, arba aš pabégu su kitu!

Peteliškių tarpe, matyt, tokį ultimatumą nebūna, nes viliojimo pirmenybė, — tegu triumfuojā viso pasaulio frantai, — čia priklauso vyru.

Puošnus drabužis moteriškam turėti nesudaro didelio pavojaus, išskyrus tuos atvejus, kada tų drabužių nešiotoja yra jauna ir graži. Tačiau peteliškėms tokiai papuošalai atrodytų ne visai pageidaujami, nes visuose pievų, patvorių ir miško užkaboriuose kiekvieną akimirka tūno koks nors priešas, kuris taip ir varto akis, norédamas pastebeti savo piebums gardū kąsnį.

Kodėl gi peteliškė taip reklamuojasi? Kaip ten iš tikrųjų yra, niekas dar tikliai nepasakė, bet jau surasta, jog paukščiai peteliškės ne labai pageidauja ant savo pietų stalo. Peteliškės plaukeliai, kuriais ji apželusi, ir jos sparnų žvyneliai turėti kažkokį prieskonį, kurie valgytojui galutinai suardą virškinimą. O paukščiai bene bus patys rimčiausiai drugių priešai: mat, ir tie ir tie pelnos sau duoną kasdieninę beskrajdami po laukus. Taip sakant, gyvena iš oro.

Né vienas gyvis neturi visuotinių vaistų, kuriais galėtų atimti puolimo norą kiekvienam priešui. Vadinas, jeigu paukštis nepriima peteliškės į savo aukų pajaminę knygą, tai dar nereiškia, kad poetų pamėgtasis drugelis ir visiems kitiems plėšikams neina į sveikatą. Juk peteliškė neskrajoja visą amžių. Ir jai, gražuolei, nakti reikia sumerkti akis. O tada... Visoki naktibaldos ir pasalūnai taip ir galanda savo žudomuosius instrumentus.

Nakti peteliškė, kaip ir mes, eina gulti. Kaip miesto dabita, po linksmo baliaus parėjės namo, gražiai sukloja

savo palamdytas kelnes ir padeda į ant krėslo briaunos, — taip ir peteliškė vakaro priebandoje suglaudžia spalus taip, kad jų apatinė pusė, vadina pamušalas, esti lauke. O tas pamušala kad ir gražiausios peteliškės, būna visai negeneroliškas, o labai paprastas kuklus. Žiūrint kokią vietą peteliškė pasirenka nakvynei. Ir tada, vabaleškai nors su žiburiu, o peteliškės v tiek nerasi. Išėkis tad ramiai, gražule, iki pirmojo saulės spindulio!

NAKTIBALDOS

Atverskime antrą medalio pusę. Nespatingėkime vieną vasaros naktį nesumerkti akių ir patardykimė, kaip gyvena naktinės peteliškės, kurių vienas poetas nėra paminėjęs savo eileraščiuose. Girdi, mano lyra niekada bendra neturi sankažokiomis nakties paukštėmis nenuoramomis klastūnėmis. Tegu apie jas rašo savo mokslo žmonėjeigu jiems tai rūpi, nes poeziros čia nėra nė vienai e

lutei, juoba, kad tos pateliškės labai storos, apaugusios tankiais plaukais, jų sparnai pilkšvi, blausūs. Ir taip nejaukiai urščia beskrajodamos. Sakyta, koks šikšnosparnis arba pelėda.

Tiesa, naktinės peteliškės nepasižymi nei grožiu, nei kūno grakštumu, ne spalvingumu. Tačiau ne viskas įdomus gražu.

O naktinės peteliškės labai geri laukūnai, gal, patys geriausi visame gyvūnų pasaulyje. Jos moka taip tankiai drebinti sparnais, kad net jų nesimato. Tokius aviacijos laimėjimus gali savinti tiktais tobūli padarai, turėti labai stiprius raumenis ir patvarumą. Juk naktinės peteliškės, priskrudusi sau patinkama gėle, niekada nelenda į taurelę, bet kabodama ore atsiima savo saldžiąjai pyliavą. Todėl ant pirštų gali susikažuoti tas gėles, kurių žiedai yra prietaikyti tokioms žaibinėms operacijoms. Ir dar nakties metu! Negi visos gėlės yra pasirengusios naktiniams pasimatymams. Negi visos gėlės naktiniams šlaikštosi, kvepalais. Daugumas jų tada nuleidę galvas miega. Miega ir jų svečiai šiřsės, bitės ir dieninės peteliškės.

BUDRUS ŠEIMININKAS

Koki gi augalai nesibaidė vargo irenti tokius sudėtingus žiedo butus, kad galėtų be gėdos priiminėti naktines peteliškes ir jas tinkamai pavaišinti? Tur būt, namų savininkų istorijoje nėra atsitikimo, kad būtų atsiraides tokie keistuolis, kuris būtų savo namą irenęs, sakysim, nuomininkui, megstanti eiti į butą ne pro duris, bet pro langą.

Toki augalai pas mus vadinas: vijoklis patvorinis (*Convolvulus sepium*), sausmedis (*Lonicera caprifolium*), kai kurie gvazdikai ir kiti.

Visus vasarotojus gaivai nuteikia, baltažiedis, kastuvlapis vijoklis labai mėgsta vėsias paupes, pakrūmes, o ypač renkasi tvoras, kurias papuošia šaunio-

mis girlando-mis, sakytum, prieš Sekminiu šventes. Ziedai skaisčiai balti, panašūs į kūgines skrybėles, šauniai atkrepti į lankytocius, taip sakant, drasai žiūri į valdžią.

Vijoklis tarpautiskai vadinas revolveriu, nors ir toks karingas vardas, nieko bendra neturi su labai talkinga gėlės prižiūtimi. Revolveriu jisai vadinama ne dėl to, kad čia kas nors būtų šaunama arba sprogstama. Apsaugok, Viešpatie!

Kaip vijoklis patvorinis, taip ir dirvinis (rožiniais žiedeliais) turi labai praktišką papratimą blogam orui esant susisukti lyg spiruoklė. Nuo tokiu sultumu ir revolverio pavadinimas. Saulei nušvitus arba mėnuliui užžibinus žiburi (kad ji kur galas orinio pavojaus metu!), vijoklio žiedas atsuka savo spiruokles ir išsiškleidžia visoje kuklioje didybėje. Kaip šis simpatingas kvietkelis moka visa tai padaryti, niekam dar neteko suuosti.

Dirvinis ir patvorinis, nors ir artimi giminės, bet turi kai kurių būdo skirtumų. Dirvinis gyvena ir leidžia malonius kvapsnius diena, kaip ir dauguma kitu, tvarkingai savo gyvenimą redančiu augalui. Saulei išlindus naktinėn slėptuvėn, dirvinis susitraukia ir miega palaimintu miegu po dienos vargų, kurių turi nemažai su ivairiais sparnuotais svečiais ir žydrasparnėmis viešinomis.

Patvorinis skiriasi nuo pusbrolio tuo, kad jisai atidaro savo parfumerijos krautuvę tiktais vakare. Diena jisai praleidžia apsnūdės, be nuotaikos, lyg pagiriomis sergas valdininkas. Tiktais pirmajai rasai iškritus, vijoklio žiedas īgauna savo narsų ir išdidū pavidala, koks krepšininkas po šalto dušo sporči halėje.

NEIŠSKIRIAMA PORELĖ

Ir nenuostabu. Jisai turės daug viešinių. Bet jos visos iš vienos giminės, iš vadinamuju vijokliniu peteliškiu (Herse convolvuli). Viešnia tą galima pavadinti svočia, nes tai yra gana stambaus

udėjimo peteliškė, kaip paritus, taip astačius. Ilgis — apie vieną decimetrą. Jai smarkiai primena peteliškę Adolo galvą. Rusvi, pelenu spalvos sparai, iškraiglioti kreivomis skersinėmis. Spalvos liktų visai nepastebėtos, išigūne jos storas, i galą laibėjantis, emuo su mėsos raudonumo skersinėmis juostomis, pakaitomis su juodais. Visa tai nieko nesako, palyginus

su peteliškės šnirpliu, kurio ilgis siekia iki 80 milimetru. Kam gi toks gaisrininkis švirkštas?

Vien tik tam, kad ponas namų savyinkas vijoklis patvorinis savo medaus sandėli laiko 80 milimetru gilio moje. Nelengvas ir peteliškės darbas. Jinai nepaprastai greitai, lyg kokiu propeleriu mušdama sparnais, pasikabina ore prieš pačią vijoklio žiedo angą ir į ją meta savo meškerę. Niekada peteliškė nenutūps ant ūžemininko namų gonkelio, kaip tai daro bitės, širšės. Ne, ji visą šią operaciją atlieka žaibiniu, sekundiniu akimoju, lyg pralékdama strėlę. Čia ne žuvu meškeriojimas, kuris reikalauja liuciperiškos kantrybės ir išlaikymo. Peteliškė gi baksterėjo, pasidėž ir šovė prie kitos angos.

Aukščiau minėjom, kad vijoklis patvorinis ir jo peteliškė yra neišskiriamą porą. Tačiau, kaip sakoma, neišardomas vedybos yra senų laikų atsiminimas. Dabar ištuokų teisėjai apversti bylomis. Vijokliams atsirado meilės varžovai. Ypač nuo to laiko, kai ēmė darželiuose sodinti flioksus. Štai, šis konkurentas pradeda be atodairos viliojti vijoklines peteliškes. Paniekinti ir atstumti vijokliai neilgai žlumbė ir dūsavo. Dabar nebe tie laikai, kada atstumtasis meilužis iki grabo lentos raižydavo parko medžiuose savo nedekkingosios mergaitės vardą ir ji laistydavo ašaromis. Vijoklis nusišluostė ašaras ir ēmė merkti akimi laukinėms bitėms ir net musėms, kurios padėjo aplieštajam vijokliui pamiršti vienatvés kančias. Atsiminkime, kad visa ta draugystė vijokliui yra gyvybinis reikalas, o ne taip sau flirts. Čia rišamas žiedadulkų išešiojimo klausimas. Tokioje Anglijoje, kur retai pasitaiko naktinių peteliškių, vijokliai vargiai besukrauna vaisius, o Škotijoje, kur tų peteliškių visai néra, vijoklis negali palaikyti savo suktosios giminės. Vis dėlto, vijoklinė peteliškė yra laukiamiausia vijoklio viešnė, nes ji nuo neatmenamų laikų savo aparatus yra ištobulinusi specialiai šiai simpatingai nakties gélei.

TIK PABANDYK TU MAN!

Dėlko gi naktinės peteliškės taip nesivaiko madu, kaip dieninės? Juk ir jos moterys. O nuo priesių galėtų taip pat apsi-saugoti išvertusios spar-nus pamušalu į lauką.

Vijoklinė atsakys:

— Dėkui už patarimą, bet aš juo nepasinaudosiu..

Ji teisi. Juk ji privalo miela vasaros dienelę snūduriuoti, o tiktais naktis prasidesta josios tarnyba. Nakties tamsoje ir kvailas gali pasislėpti. Pabandyk tu man taip saulės šviesoje, kada priešo armijos be atvango lipa ant kulnų!

Vadinasi, naktinė nuėjo visai kitukeliu. Jinai pasisiūdino kuklius drabužius ir išidėjo neryškų pašnušalą. Dienos metu snausdama jinai nesuploja savo sparną, bet juos nuleidžia kaip

stogą žemyn. Vijoklinės peteliškės sukelė nuspaltinta visai taip, kaip ir sudžiūvę, žemén nukritę medžių lapai. Prisiplojusi lapyne, jinai išbudi kiaurą dieną, kol padvelkia pirmieji vijoklių kvapsniai. O naktį medžioklės pavoja kur kas mažesni, negu diena.

Idomu pastebeti, kad vijoklinės peteliškės antroji sparnų eilutė, mažieji sparneliai žymiai prašmatnesni, spalvingesni. Mat, vis moteriškas daiktas, — nori puoštis! Peteliškė, bijodama dienos viešumos, didžiaisiais, rusvaisiais sparnais uždengia mažuosius „representacinius“ sparnelius, kada iš ryto eina snausti. Liemens spalvų ryšumas taip pat čia neatlieka išdaviko vaidmens, ir dėl tos paprastos priežasties, kad peteliškė, nuleisdama stogiškai sparnus žemyn, jais pridengia ir savo puoševišką uodegą.

Peteliškės viškas, priešingai, labai františkai išsipustęs, — tik žiba, tik šviečia. Vadinasi, nieko nebijo. Visi ryškių spalvų gyviai dėl to puošiasi, kad jie yra tikri, jog dėka kažkokiu nuodū niekas i juos nepakels ginklo. Ryški spalva čia atstoja etiketę ant denaturato butelio su kaukuole ir kryžmais kaulais. Moksliškai pasakytumėm, jog turim reikalo su mimikrija arba prisitaikymu prie aplinkos: beginklis slapstosi, o ginkluotas viešai demonstruoja savo irrankį:

— Tik pabandyk tu man!

PRAŠOM I PUOTA!

Kaip ten bebūtu su vijokliu patvoriniu, bet toksai sausmedis (Lonicera caprifolium) mirtu beprasmiskai, jeigu

naktį neskraidytu poetų nedainuojamos peteliškės. O sausmedžio krūmus mėgsta ne viena tokia naktinė viešnė!

Sausmedžio krūmas galėtų mumus papasakoti daug romantiškų istorijų. Kas miela vasaros vakarėli šisai krūmas kruopščiai rengiasi nakties šventei. Tiesa, jo žiedai ir dieną žydi, nenuvysta kaip kitų naktibaldų, idant pakeltų galvas saulei nusileidus. Sausmedis svaidulgingai pradeda kvepēti tiktais pirmomis nakties valandomis (atseit, ne išimylėjusiems žmonėms gėlių kvapai!). Dienos metu gali subadyti visą nosi, bet neišgausiai né menkiausio dvelksmelio iš to žiedo.

Tamsią naktį sausmedis kur kas mažiau kvėpia, negu mėnesieną. Maišo tamsoje ir peteliškės neskraidžioja. Nors ir geriausias šaulys, bet vis dėlto jam reikia matyti taikinį.

Apžiūrėkime ryta sausmedžio krūmą ir čia matysime geltonus bei rožinius žiedus. Kas gi čia per galas? Dar vienas stebuklas? Gamtininkas pasakys, kad geltonas žiedas — jau po vedybų, o rožinis — dar mergiškas. Ateikime sodan naktį ir čia matysime stebuklus: rožiniai žiedelai, šauniai išsišovę į priekį, skaisčiai žvilga, o tuo tarpu „ištakėjusios moterys“ — geltonieji žiedai nu-

Besiruošiant cukrinių burokų retinimui

Ateina laikas, kada cukrinių burokų augintojus užguls vienas iš didžiausių darbų — retinimas. Šis darbas pareika-lauja daugiau kaip 30% darbo nuo visų cukrinių burokų auginimo darbų. Jis taip pat iš anksto nulemia ir kai kurias auginimo išdavas. Todėl šiam darbui tinkamai pasiruošti, ypač mažai įgudusiems arba tik pradedantiesiems, labai svarbu. Seniems augintojams, kurie metai iš metų šia kultūra vertesi, šis darbas ne naujas; jie jau nusimano, kada cukrinius burokus retinti ir kokais atstumais.

KADA CUKRINIUS BUREOKUS RETINTI?

Šis klausimas néra naujas. Jis iškilo jau pirmiesi mūsų krašto cukrinių burokų augintojams, jis daugelio pažangių ūkininkų eilę metų buvo stebėtas savo ūkiuose, ieškota atsakymo svetimų kraštų literatūroje, ypač tu kraštų, kurie cukrinius burokus jau iš seno augina. Pagaliau ir mūsų Žemės Ūkio Tyrimo istaiga, tyrusi eilę aktualių žemės ūkio klausimų, 1936 — 1940 metų laikotarpyje bandymais ieškojo atsakymo — kada retinti cukrinius burokus? Prieita tokios išvados, kad geriausia cukrinius burokus retinti kiek galima anksčiau, nes retinimą ankstinant nauda laipsniškai didėja, o retinimą vėlinant — nauda mažėja. Čia bent prabėgomi peržiūrėkime, kaip cukrinių burokų retinimo laikas veikia šaknų ir lapų derlius, cukraus % ir cukraus derlių.

Bandymuose buvo laikomasi šios retinimo laiko schemos: retinta pirmai nuolatinį lapelių porai pasirodžius, toliau antrai porai, trečiai ir ketvirtai lapelių porai pasirodžius. Savaime aišku, kad visame lauke negali būti visiškas lapelių porų vienodus, bet reikia manyti, kad tada buvo retinama, kada pažymėtas lapelių kiekis lauke jau vyraudavo. Bandymuose buvo gautas tokis atsakymas: cukrinių burokų šaknų derlius, retinant pirmai lapelių porai pasirodžius, buvo gautas didžiausias. Jis pralenkė šaknų derlių, gautą reti-

nant antrai lapelių porai pasirodžius — 2,7%, trečiai lapelių porai pasirodžius — 7,6% ir ketvirtai net — 13,7%. Iš to galima kiekvienam cukrinių burokų augintojui pasidaryti išvada, kad kiekviename suvėluota retinimo diena ūkininkui neša jau tikrą nustoli. Su lapų derliumi, kurie cukrinių burokų augintojams, ypač šiuo metu, kada labai trūksta koncentruotų pašarų, turi labai rūpēti, buvo gauti tokie pat duomenys. Retinant pirmai nuolatinį lapelių porai pasirodžius, buvo gautas didžiausias lapų derlius. Bendras cukraus derlius ir cukringumo % taip pat kalba už ankstyvajį cukr. burokų retinimą. Tą patį yra pastebėjė ir gerieji mūsų krašto cukr. burokų augintojai. Jie visad daugiausia laimėdavo šaknų ir lapų derliaus, kada anksčiausiai burokus išretindavo. Tas atsitinka todėl, kad anksti retinant kiekvienam cukrinių burokų diegui sudaromas palankesnės augimo sąlygos. Anksti retinant, pirmiausia, mažai arba ir visai nepažiūdžiamos augalo šaknys. Gi vėliau retinant, kada augalas jau būna pradėjęs augimo vietoje ištvirtinti, neišvengiamai atsitinka pažeidimai. Vėliau augalas juos turi užgydyti ir tuo sunaudoti daug jėgos. Anksti išretinant augalui tuo sudaromas savistovesnės apsirūpinimo sąlygos, jis anksčiau būna apsaugotas nuo piktžolių, geriau gali išnaudoti dirvoje esančias maisto medžiagias, o taip pat sunaudoti ir kitais vegetacijos faktoriais, kaip drégme, saulėtumu ir kit.

Tiesa, čia reikia prisiminti gal ir tai, kad ankstyvas retinimas kai kuriais metais pareikalauja daug daugiau darbo. Tai atsitinka tuo atveju, kada pasėtos sėklas dygimas dėl išairių priežascių būna labai nelygus. Tada, anksti išretinus, dažnai reikia ir antrą, o kartais ir net trečią kartą retinti. Mat, laiku nesudygusi sėkla pradeda vėliau dygti ir vėl atsiranda šalinamų daigų. Bet tas, kad ir papildomas darbas, višad normaliai laikais su kaupu atyngindavo gautu žymiai didesniu derliumi.

Antras klausimas, kuris šiuo metu cukrinių burokų augintojams rūpi — kokais atstumais cukrinių burokus geriausia retinti? Atsakant iš ši klausimą šiuo metu, kada cukrinių burokai jau pasėti, reikia atsiminti — kokais atstumais, eilė nuo eilės, cukrinių burokai buvo seti. Pa-prastai buvo patariama, kad augintoja eilė nuo eilės sėja kiek mažesniais atstumais ir gauna labai geras išdavas. Tiesa, tie augintojai turi labai geras idirbtas žemes ir trėšia didelėmis trėsimo normomis.

Žemės Ūkio Tyrimo istaiga bandymais ir iš ši retinimo atstumų klausimą įnešė daugiau šviesos. Tuose bandymuose, atliktuose 1934—1938 metais ir sėjant eilė nuo eilės per 50 cm., cukrinių burokai buvo retinami 10, 15—20, 25 ir 30 cm. atstumais. Apie atlikus bandymus ir gautus duomenis agr. B. Šabanavičius taip rašo: „Pradedant 10 cm tarpais lapų derlius nuosekliai mažėja didėjant retinimo atstumams. Pamažėjimas siekia net 16%. Šaknų derlius elgesi atvirkščiai. Didėjant retinimo atstumams, didėjo ir šaknų derlius. Maksimalus šaknų derlius pasiekta, kur burokai išretinti 25 cm. tarpais“. Toliau prieinama išvados, kad cukrinių burokų šaknų derliui geriausiai retinimo atstumai yra 25—30 cm. tarpais. Tas pat pasitvirtina ir dėl cukraus derliaus.

Kalbant apie darbo jėgą, savaime suprantama, kad retinant mažais atstumais reikia daug daugiau jėgos panaudoti, nes reikia apdirbti daug didesnį daigų skaičių. Todėl ir iš šio požiūrio išeinant ūkininkui daug naudingiaus cukrinius burokus retinti didesniams atstumais. Bet tie atstumai turi neiškrypti iš čia nurodytų tarpų. Ten, kur žemė derlinga, kur prižiūrima be priekaištų ir gerai trėšiama, ten galima retinti 30 cm tarpais. Gi kitur patariama daigą nuo daigo retinti nerečiau kaip per 25 cm.

Agr. B. G.

sisukę į šešėlio puse, apsnūdė, nepaste-bimi. Dainelė vis tiek jau sudainuota.

PRAŽYDĖJO CHRIZANTEMAI SODE...

Peteliškės visa tai puikiai žino, jų akys išplėstos kaip kačių. Nereikia jau-nam daug sakyti. Apie vidurnaktį prasideda tikras pokylis, o po to nurimsta ir gėlės ir peteliškės. Sausmedis kažko-kiu būdu moka tvarkyti savo kvepalų aparatai ir jo apyvarton prieš septynias

valandas vakaro niekada nepaleidžia. O atidareg buteliukus, jisai kviečia vieš-nias:

— Ateikite ir džiaukite!

O peteliškės kartais ateina iš netikė-tinai tolimų šalių. Oleandrinės peteliškės kartais atskrenda iš Italijos per Alpių kalnus net i rytu Vokietiją, kur iš kambario vasaros karščiams išneša-mos oleandros. Tai tikros keliauninkės. Čia net padėda kiaušini, tačiau jo išsi-ritės viščoras ir lėliukė nepakelia šiau-rės dargai. Pati peteliškė, pasisvečia-

vusi šiaurėje, apie rugsėjo mėnesį vė-keliiasi per Alpes ir grįžta į savo saulė-tąjā tévyne, nepalikusi ipédinių. Per bedugnes, amžinus ledynus, ežerus ir uolų smaigalius, vėjo nešama, keliauja naktinė peteliškė į gimtinę, kur laisvai gamtoje klesti oleandrų giraitės, kur laukia padengtas stalas jos vikšrui ir lėliukei. O pavasario šviesią naktį nauja peteliškė suksis apsvaigusi mėnesienoje. Kas ją vejoja, niekas nežino.

Gamtos Draugas

NAUJOJI SODYBA

GAMTOS DIDYSIS BIČIULIS

Jau dešimt metų praslinko, kai gyjų tarpe nebėmatome baltaplaukio, žydinti obelis. Vaižganto. Jau dešimt metų, kai po audringo ir didžiaisiai vairais vaisingo gyvenimo jis ilsiisi užges amžinu miegu. Nebematomė Vaižgantė, lyg viesulo, skubant Laisvės eja, nebematomė jo susimąsčiusio ikiščiojant Nemuno pakrantėmis, neigirdime sekmadieniais jo šaunių pakslui Vytauto Didžiojo bažnyčioje, ar jis dabar ilsiisi, bet vis dėlto Vaižgantas gyvas, nes didieji žmonės niekad miršta. Vaižgantas gyvas savo kūriais, gyvas savo neramia, visuomet entuziazmo ir pasiryžimo kupina Asia. Jis gyvas sieloje kiekvieno lievio, kuriam brangi savo tévę žemė, kultūra ir jos pažanga.

Vaižgantas, lyg šimtametis ažuolas, dažai į Lietuvos žemę savo šaknis įleidžiai, pläčiai išikerojės, viršune dangų nėras. Tad jo gyvenimą ir darbus apsigilti nelengva. Vaižgantas, kunigas, mytojas, literatūros istorikas, laikraštininkas, visuomenininkas ir t. t. ir t. t. keturiadesimt metų savo visokepa veikla jis pläčiai ir turiningai išreiškė mūsų tautos kultūriniam gyvenimui. Nuo pat Aušros ligi savo žemės kelionės pabaigos jis žengė į tautos veikėjų pirmosiose eilėse. Vaižgantas savo šviesia asmenybe ir gyva giliai ir turiningai išreiškė lievių tautos dvasią ir jos siekimus. Žgantas geruji lietuvių savumą išduotojas. Jis daugiausia savo kūryvės kėlė aikštén tai, kas lietuvių tau gražu ir tauru. Jis daugiausia vaizdo nuo gamtos nenutolusius, mėsininkų, iš svetur atneštų blogybų augadintus žmones. Gražios gamtos rankoje išaugės aukštaitis Vaižgantas ir subtiliai jautė gamtos grožį ir savo gyvenimą buvo ištikimas gambiuliui. Jam gamta buvo pasaulio éjo šventykla, į kuria žengiamas batis kojomis ir be kepurės. Štai vieną nadienį popietę Vaižgantas su Po-

Galaune atsidūrės Nemajuntose, pat Nemuno, gamtos prieglobstyje,

o jam taria:

Povilai! tuoju nusiaukime pušnis,

nes vieta, kur atsiradome, šventa yra; nuštilkime plepéjė pašalines istorijas, nes mane slegia šventyklos kilmumas: ar užmiršai, kaip nustera žmonės, iéje į rūmą, kur Dievas gyvena? Pagerbkime Didžiąją Gamtos Dvasią, ir kepures nusiimdami, nes vis tiek prakaitas srovėmis zliaukia.

Vaižgantas savo kūryboje idealizuojama gamtos prieglobstyje gyvenančio artojo būti. Pasak jo, nesti artojui nieko gražiau ir maloniu pasaulyje, kaip braidioti po pražyduisą pievą, vaikščioti ežiomis, lankytis paruges. Vaižgantui buvo trošku mieste, kur žmonės skėsta gatvių dulkėse, slankioja kietai grīstais šaligatviais. Jি visuomet viliojo gamta, lyg jūra vilnių javų laukai. Nuo miesto triukšmo ir dulkų Vaižgantas, kiek laikas ir aplinkybés leido, stengés pabėgti į gamtą. Jis buvo pasiilgęs jos tylos ir grynumo. Ne tos tylos, anot jo, kaip kapuose, tik tos, kaip bažnyčioje, kur maldas šnibžda, — kur sparčiai auga, žiedus kraunas, žiedai kvepia vilioja, o užsvaistė krinta, kur vaisius noksta.

Atklydės į gamtą, nugrimzdęs jos žavingame grožyje, Vaižgantas ir naktį budrus, miegas neima, nemigo nuovargio nejaučia. „Snaudi ir tau gaili, — jis sako, — kad iki šiol vis dar neturime prietaiso patamsyje rašyti — kiek gražių vaizdų užfiksotumei, kiek rastumei tokią palyginimą, kokių tau blaižiam niekados nepasivaidina!“

Jas neįkyrūs nė uodai, kurie, pasak jo, pradeda nakties preliudiją. Be uodus esą pavasarį neįsivaizduosi vakarinės melancholijos, kaip rudenį be svirplių.

Budriai praleista, vasaros naktis Vaižgantui atveria daug gamtos paslapčių. Jei būtum aštuonias ar dešimt valandų negyvėliu pavirtęs, atseit miegojės, kiek nuostolio, anot Vaižganto, būt būvę! „Tu gi nebūtumei samoningai dalyvavęs daugybėje gamtos procesų. Nebūtumei jutęs, kaip augmens rasą geria, kaip lapus želdina, kaip purpurus krauna, o kitus jau ir plėšo, kad žiedas pasileistų. Visa tai su akompanimentu gamtos vargonu — paukščiu.“

Vaižgantas toks aistringas gamtos mylėtojas, jog, dar vaikas būdamas,

J. Tumas-Vaižgantas su savo Kauku

vieną ankstų pavasario ryta slinko Graužių girelén iš arti pažiūrėti ir pasiklausyti, kaip tetervinai bubinoja ir vestuves kelia. Ir kai rusas varlys učiteliokas teterviną nušové, jaunasis Vaižgantas buvęs pritrenktas, kaip sulenta per galvą, ir tiek nelaimingas, lyg téti, mamą ar dédę atimtas. Iš susigrūžimo jis net buvo susirges. Tolgygiai paskiau buvęs užgautas, kai po karo sugržęs neberadęs šimtamečių beržų Gudonių senkapiuose. Jais buvę apželdinta aukščiausioji visoje apylinkėje kalva, buvę matyti už pusketvirtos mylios ir darę lyg apylinkės reginio centrą, i kurį visa kita taikės. Bė jų nebelikę bendrumo.

Vaižgantas buvo didelis gamtos bičiulis. Jam, savo gerajam bičiuliui, gamta teikė grožio, išminties ir sveikatos. Per savo amželį daug jis keliavo, daug sveitimų kraštų matė, bet, sakos, niekur tiek gražu ir miela nebuvę, kaip savo Lietuvoj.

A. Merkelis

Nuostabieji

AUGALU augimo skatintojai

vaime auga. O jei Wildiersui mielės ne-augo, tai joms kliudė koks nors nuodas, o ne augimo skatintojų stoka". Tačiau tolimesni bandymai visas abejones iš-skaidė. Netrukus paaiškėjo bioso būti-numas ir daugeliui kitų mikroskopinio dydžio organizmų. Mokslininkai nustatė, kad be jo neauga pelėsai, nesidaugia bakterijos. Didelė bioso reikšmė žemenujų augalų pasaulyje pasidarė visiškai aiški.

Zemesniaisiais augalais paprastai va-dinami paprasčiausios sudėties ir netu-rintieji žaliojo dažo — chlorofilo. O chrolofilo neturėdami jie negali pasiga-minti sau tą butinują kūno medžiagą kurias žalieji augalai susikuria iš ang-lies dvideginio ir saulės spindulių. Jie tas medžiagas turi gauti jau paruoštą. Todėl vieni iš jų užpuola kitus gyvus organizmus — tuos vadiname parazi-tais, o kiti naikina įvairias negyvas lie-kanas ir gauna moksliską saprofitų var-dą. Iš aplinkos jie ima ne tik gažav-maistą, bet ir augimo skatintojus. C pastaruju negaudami, arba dirbtiniu būdu jiems ju neduodant, lengva nusta-tyti, jų svarbią rolę augalo plėtotėje.

Kur kas sunkiau tirti žalijų augalu augimo skatintojus. Jie savarankiška pasigamina sau ir maisto medžiagas, i-visa kita, kas jų gyvavimui reikalinga. Ar jų augimą taip pat tvarko kokios ypatingi vitaminai arba hormonai? Ši klausimą atsakyti pradžioje atrode-visai neįmanoma. Tačiau žmogaus pro-tas tuo nesitenkinia, jis ieško ir randanaujų kelių, o mokslininkų kantrybė daro stebuklus. Danų profesorius Boy-sen-Jensen nupiovė avižos kolecptile (taip lotyniškai pavadinės jaunas dailgas, kol dar nepasirodė pirmasis lapas lietuviškai tai būtų daigamakštė) viršū-nelę ir daigas nustojo augęs. Pridėju nupiuautą viršūnélę — jis vėl auga. Tačiau nuostabu tai, kad vietoj nupiuautos viršūnėlės uždėjus trupinėli želatinos ant kurios ta viršūnėlė stovėjo, augimas vyksta toliau. Mokslininkams tas ats-kleidė naują dalyką — vadinas, yra kažkokia ypatinga medžiaga daigo viršūnélėje, kuri ištirpsta želatinoje ir ku-ri būtina augalo augimui. Šis augimo skatintojas buvo pavadinėtas lotyniška—auksinu.

Vieni mokslininkai nustatinėjo augimo skatintojų būtinumą mielėms, kit—jų reikšmę avižoms, o tretieji grie-besi šiuos nuostabiusius stebukladariu-gauti grynus. Čia botanikams atėjo talką chemikai.

Po nepaprastai didelių pastangų, pa-reikalavusių daug laiko ir išlaidų, tai pagaliau pavyko. Pasirodė, kad augimo skatintojų yra ne vienas, bet keli. Sav-eikimu jie taip pat skirtinėti. Mat, au-gimas yra sudėtingas veiksmas. Jei pa-imsim jauną cele, ji yra pilna proto-plazmos. Protoplazmos kiekis didėja, ce-

Augalų pasaulis įdomus ne vien savo pavidalu įvairumu (pav. vien tik grybų yra apie 70.000 skirtinę rūšių), bet dar labiau savo gyvybės reiškiniais. Tik pa-galvokite, iš kokios mažos sėkles iš-auga milžiniškas medis arba iš papras-ta akimi neįžiūrimos sporos milijardais kartu už ją didesnis augalas! O ar žino-te, ką reiškia milijardas? Jei žmogus pa-siryžtų suskaityti iki milijardo ir per se-kundę išstartų po vieną skaičių, tai tam reiktų net 32 metų darbo be pertraukos. Tuo tarpu žilvytis, klevas ar obelė pava-sari, kai vyksta spartus augimas, gal kas dieną, ar net kas valandą priaugina milijardus naujų celų (mažyčių kamarélių, pripildytų gleivėta mase — pro-toplazma, iš kurių sudėtas visas auga-las). Tų mažų, tik pro mikroskopą te-ižiūrimų celų skaičius didėja, augalas auga. Tik augimo deka turime tas bran-gias medžiagas, kurios sudaro ūkininko turą ir žmonių gyvenimo pagrindą. Koks svarbus reiškinys tas augimas!

Juo žmogus mažiau žinai, juo papras-

čiau viskas atrodo. Ir augimas pirmu pažvelgimui atrodo labai paprastas reiš-kinys. Tik pradėjus jį atidžiau stebėti, iškyla daug įdomių jo paslapčių. Vieną tokią paslaptį, maždaug, prieš 40 metų belgų mokslininkui Wildiers išdavė ma-žas grybelis, kurį kasdienine kalba vadinan mielėmis. Wildiers, stebédamas mieles, patyrė, kad jų augimui reikia tam tikros medžiagos, kurią jis pavadi-no bios. Jeigu joms duosi visų maistui reikalingų mineralinių druskų ir cuka-raus (žalieji augalai cukrų pasigamina patys), o nepridėsi medžiagos, kurioje būtų augimą skatinančiojo bioso, jos vis tiek neaugis. Iki to laiko šito dalyko nežinojo net didieji gamtininkai, net ir garsusis mokslininkas Pasteuras.

Kai tik Wildiers paskelbė savo atra-dimą, daugelis mokslininkų subruzdo šiuos paslaptinuosius augimo skatin-tojus toliau tyrinėti. Bet pradžioje buvo ir tokiai, kurie visai jų nenorėjo pripa-zinti. „Nesąmonė ir išmislas visi tie skatintojai“, — jie šaukė. „Augalai sa-

lė auga, o pasiekus tam tikro laipsnio dalijasi pusiau i dvi naujas celes. Tai bus viena rūsiis augimo, vadinama dar meristeminiu arba embrionaliniu augimu. Kitą augimo rūši turėsim, kai di-dėja, tempiasi tik celės sienelės, o protoplazmos kiekis lieka tas pats. Ši reiškinį skatina auksinai. Pirmajį augimo tipą randam mielėse, aukštesniųjų augalų brazde ir jų augančiose viršunėlėse. Jame svarbią rolę vaidina bios grupės augimo skatintojai.

Gavus augimo skatintojus grynuos, iškilo įdomus dalykas. Kai kurie šios grupės nariai pasirodė esą vitaminais, būtiniais žmogaus ir gyvulių sveikatin-gumui. Jų tarpe yra aneurinas, arba vitaminais B — vaistas nuo beri-beri li-gos, antidermatitinis vitaminas B ir pan-toteninė rūgštis, turinti taip pat vita-mino savumą, bet dar negalutinai iš-tirta.

Apie augimo skatintojų tyrimą būtų galima daug pasakoti, nes paskutiniuoju metu ši darbą ypač rimtai dirba Europos ir Amerikos tautų universitetai. Be kitko, malonu pabrėžti, kad ir lietu-

vių šioj srity nemažai nuveikta. Kokį paimitume užsienio mokslinį veikalą augimo skatintojų klausimu, tame rasime ir Vilniaus Universiteto profesoriaus Dr. Jono Dagio vardu. Dr. J. Dagys per paskutinį dešimtmetį dėrė bandymus su augalu augimo skatintojais ne tik Vy-tauto Didžiojo, bet ir Grazo (Vokietijoje), Utrecht'o (Olandijoje) ir Kopen-hagos (Danijoje) universitetuose. Jis pirmasis užtiko bios grupės augimo skatintojus aukštesniuose augaluose, nu-statė jų reikšmę sėklų dygime, pumpurų sprogime ir augalu augime iš viso. Ypač didelį susidomėjimą užsienio mokslininkų tarpe sukelė Dr. J. Dagio nustatytas dalykas, kad augimo skatintojai ieina i pagrindinę gyvosios medžiagos dalį — baltymus.

Tyliosios universitetų laboratorijos, tai toji vieta, kur mokslui pasiaukojo žmonės stengiasi išgauti iš gamtos jos paslapčius, jas pritaikyti žmogaus reikalams ir tuo palengvinti jo kovą dėl bū-vio. Šis darbas reikalauja didelio atsi-dėjimo ir minčių sukaupimo tam tikram tikslui. Iš to ir seka taip dažnai panau-

dojamas anekdotams mokslininkų išsi-blaskymas kitose kasdienio gyvenimo smulkmenose. Jei mokslininko darbą vainikuoja pasiekimas, jis atneša nau-dos milijonams žmonių ilgiems amžiams. Ir augimo skatintojų tyrimas daug žada. Jau šiandien jis randa pritaikymo so-dininkystėje. Visi žinome, kad daugelis mūsų vaisinių ar dekoratyvinė medžių iš auglių sunkiai arba visai neprigyja. Vokiečių profesorius F. Laibach pastebėjo, kad pamerkus tokius ūgius i augimą skatinančių medžiagų tirpinį arba patepus jų piūvius tų skatintojų turin-čiu tepalu, po trumpo laiko jie išsiaugi-na puikiā šaknis, panašiai kaip mūsų gliosniai. Tokio tepalo preparatas Vo-kietijoje buvo pasirodės ir rinkoje „Belvitan“ vardu.

Moksliškai augimo skatintojų klausimas dar toli gražu néra galutinai nu-šiestas. Jų veikimas dar daugeliu at-žvilgiu šiandien mums paslaptinges. Bet ateityje gal tai bus puiki priemonė žmo-gaus rankose padidinti jam naudingų augalu augimą ir derlių.

Dipl. biol. Petras Bluzmanas

Nuo gegužės 1 iki 15 dienos Káune, Vytauto Didžiojo Kultūros muziejaus patalpose, vyko lietuviškos dailiosios keramikos paroda, suorganizuota „Dailės“ kooperatyvo. Ši bene pirmoji panašaus pobūdžio paroda susilaukė didelio visuomenės démesio bei pagyrimų.

Parodos proga, kad ir trumpai, žvilgtersim į tą naują mūsų gamybos šaką — keramiką. Keramika reiškia molio dirbinius, ypač dailiuosius meno dirbinius, plačia prasme — visokia gamyba iš īvairiausių molio rūsių, pradedant nuo plytų, koklių ir baigiant plonius farforu.

Kylant krašto civilizacijai, kito ir tobulejo īvairūs namų apyvokos daiktai, jų tarpe ir molio dirbiniai. Nors visi tie gaminiai tarnauja toms pačioms paskirtims, bet kaip ir visi apyvokos daiktai taip ir indai kuriami nauji, tinkamiesni, kitokių formų, atitinką šio laiko reikalavimus.

Šiandieninė keramika yra visai kito pobūdžio. Vartotojas nesitenkiniai parastu puodu, dubeneliu, asočiu. Jis reikalauja glazuruoto, pagražinto, ornamentuoto, praktiško, dailios išvaizdos indo. Molio gaminiai, įvedant naujas technikos būdus, išgijo kitokią išvaizdą ir dekoravimą. Tad ir atsiranda plati dirva žmogaus išradęgumui ir sumanumui, tobulinant ne tik indo

formą, bet ir papuošimą. Čia ir kilo galimumas naudingą daiktą — indą padaryti menišku kūriniu, sukurti dailiosios keramikos meno šaką.

Mūsų keramikos plėtojimasis yra jauniausias Pabaltyje. Kasmet po kelis milijonus litų buvo išvežama į užsienius importuojant paprasčiausius indus, stiklo dirbinius, ir niekas nesirūpino, kad ši šaka pakiltų iš primityvios stadijos ir savą rinką patenkintų savais gaminiais.

Tiesa, Lietuvoje veikia smulkios keramikos dirbtuvės, bet gaminiai, istengia aprūpinti nedideles paklausas. Patys dirbiniai neišina iš puodžiaus vardo ribų. Tokiai paprastajai liaudies keramikai platesnėse masėse atstovauja Žemaitija.

Svarbiausieji Žemaitijos molio centralai yra: Viešniai, Mažeikiai, Kuršėnai ir apylinkės, Tauragės apylinkė ir kt. Iš paminėtų, žymiausias visos Žemaitijos molio pramonės centras yra Viešniai. Iš čia išeina geriausiai Lietuvoje molio pramonės amatininkai ir geresnieji gaminiai. Sias pirmenybes teikia geologinė padėtis. Viékšnių molis tinka molio pramonėi beveik be jokio didesnio parengimo. Kitų Lietuvos sričių gamintojams, neturint tinkamo molio, žymiai sunkiau verstis toje pramonėje. Nežiūrint sunkesniu ar leng-

vesniu salygų, keramikos dirbtuvės sugeba patenkinti žemaičių ir, iš dalies, Suvalkijos poreiklavimus, ir patys jų savininkai neblogai išsilaiako. Jie tobuliniai savo įmones, techniką, amatininkus ir retkarčiais rinkon paleidžia vieną kitą dailiosios keramikos dirbinių.

Mūsų keramikos lygis pakilo 1932 metais, prie Kauno Meno Mokyklos išteigus keramikos studiją, kuriai vadovavo ilgai Viešniuose dirbęs keramikas Pr. Brazdžius, vėliau iš Paryžiaus grįžęs L. Strolis, kuriam pradėjus darbuotis, keramikos studija žymiai sustiprėjo.

Pirmieji dailininkai, baigusieji Meno Mokyklos Keramikos studiją, prie dabantinės pirmosios amatų mokyklos suorganizavo keramikos skyrių. Šioje mokykloje keramikos skyrius veikia sékmingai ir šiuo metu, papildydamas negausius mūsų keramikų kadrus.

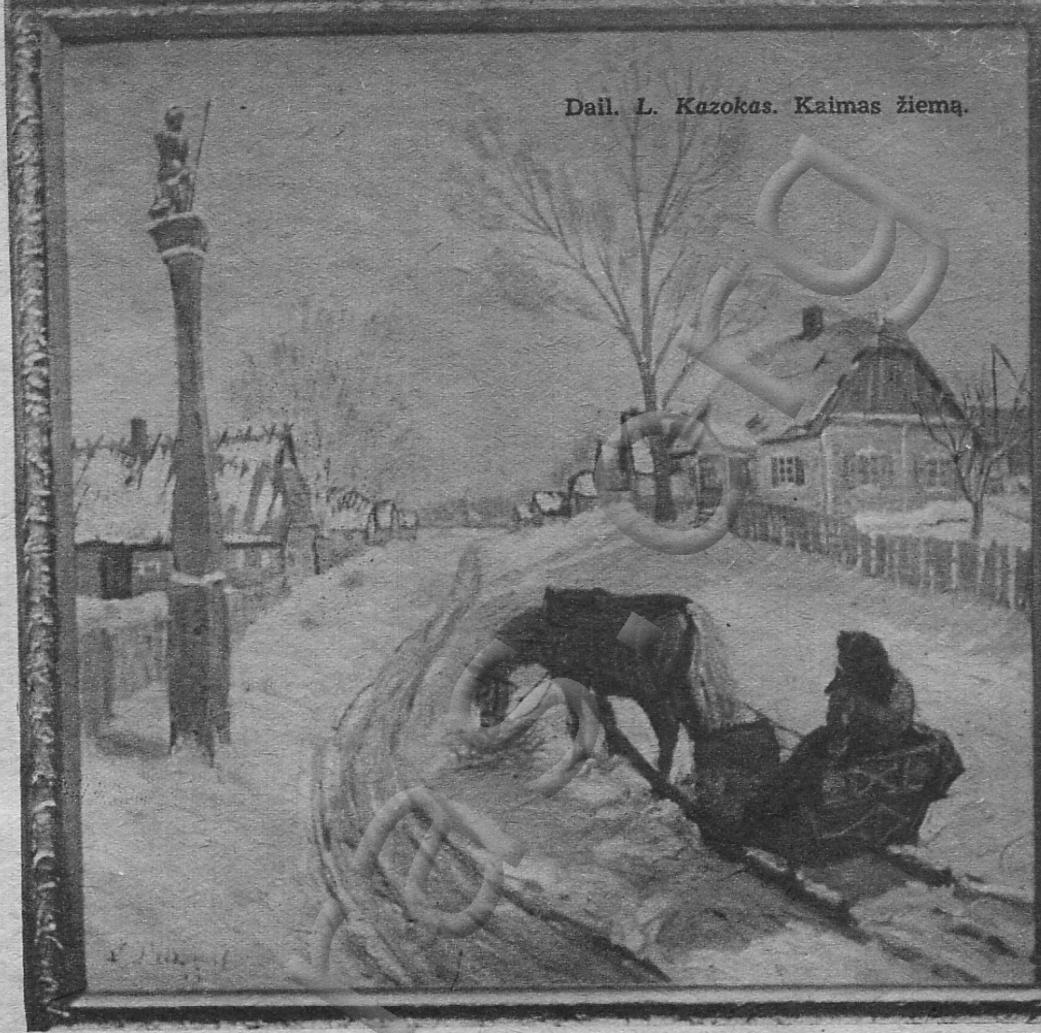
Tenka paminėti ir tam tikrų ištaigų parodytą démesį keramikai. Buvusieji Žemės Ūkio Rūmai, kad pakeltų provincijos keramikos dirbtuvės lygi, organizuodavo trumpalaikius amatininkams keramikos kursus, kurie nemažai yra prisidėję prie keramikos techninio ir meninio lygio pakilio.

Minint Kultūros Muziejuje īvykusia dailiosios keramikos parodą, ypač nusipelno „Dailės“ kooperatyvas, kuris yra

Dail. L. Kazokas. Kaimas žiemą.

gražiai sukomponavo Lucko suvažiavimą, charakteringai pašaržuodamas bajorų veidus. Spalvingasis Kairiūkštis ypačingai patrauklus savo gėlių natūrmortais ir linarūte. Visais atžvilgiais nusiekę Kazoko žiema Kaune ir poeto Kiršos portretas. Ramus ir kuklus skulptoriaus Marčiulionio šv. Kazimieras. Daug pažangos padarė Dilka — jo dukrelės portretas ir spalvoje ir kompozicijoje parodo visiškai subrendusį tapytoja. Jonas Janulis ši karta, šalia puikų portretų (ypač ponios O. V.), išstatė pilną giedrių spalvų miško takelį. Daug oro perspektyvos ir romantikos palangiškio Janušo jūrose — šis talentingas dailininkas šioje srity neturi sau lygaus. Gausus Buračas rodo Lietuvos peizažus, deja, mažiuočio formato — gražiai vykęjo Nevezis. Kairys, Draugelytė, Plechavičienė ir Jonilynenė atstovauja natūrmortais — įvairiausiomis gėlėmis. Idomiai sukomponuotas Pacevičienės duktės portretas, o jos duktė, taip pat dailininkė, išstatė tapybinį mergaitės pėsinį. Spalvingos ir moderniškos Dargio dekoratyvinės kompozicijos. Gerai atliktos Žilinskio akvarelės, ypač be smulkmenų Benediktynų bažnyčia. Neblogos ir Preisišės aguonos. Truputį murzinokos Manomaievo akvarelės, bet jo Kauno priemiestis visiškai nusiekęs. Nuoširdūs ir akademiski senelio Petraševičiaus aliejiniai peizažai. Geras ir spalvingas J. Mackevičiaus bitynas. Natūralistiniai Rūkštelės peizažai gal net per daug kruopščiai atlikti — nuotaikinės iš jų vakaras. Paprastos ir šaltokos Varašiaus akvarelės. Gyva Šepečio senutėlė. Iš Martinaičio akvarelių aktualus natūrmortas. Šviesios ir švarios Peldanavičiūtės merginos. Tapytojų tarpe matome ir tris debutantus: tai dailininkai Paškevičienė, Paškevičius ir Mačys. Gabiausia iš jų Paškevičienė, kurios upelis tikrai žavetinas, tiesiog gyvos gamtos gabala.

Turime mes talentingu tapytoju, skulptorių, bet neužsileidžia jiems ir grafikai. Stai Jonynas: jo exlibrisai ir Zapyškio bažnyčia (medžio raižinys) atsistotu pirmoje vietoje ir reprezentaciniuje pasaulio parodoje. Labai originalią

ir švarią liniją turi Vaičaitis. O ypač tenka pasidžiaugti pernai mokyklą bai-gusio Krivicko iliustracijomis. Tai naujas labai stambus talentas, kuris turi puikų piešinį ir ypač lanksčią liniją. Jo smuikininkas ir kaimo fragmentai rodo, kad susilaikėme europeinio masto knygų iliustratorius. Taip pat dideliu talentu atžymėtina ir Krivicko grafika. Švelnios Krasausko bobutės. Gražiai stilizuota Rato protėvių pilis. Švariai atliktas Kuprevičienės pavasaris. Gyvi ir judrūs Stančikaitės vaikukai. Nuoširdūs Sliivyčių maža vargšų šelpėja. Charakteringi Borjero šaržai — geriausiai vykės poetas Binkis.

Parodos rengimu rūpinasi Dailininkų Sajunga su energingu pirmininku dailininku Staneiką priešaky.

Skulpt. J. Zikaras.
Kipras Petrauskas.

Dail. J. Vaitytė. Mokyklon.

Dail. J. Mackevičius. Bitynas.

